

William Shakespeare
MNOHO POVYKU PRO NIC ZA NIC
Zčeštil Jakub Malý

Osoby

Don Pedro, kníže Aragonský
Don Juan, jeho nemanželský bratr
Klaudio, mladý šlechtic z Florencie, miláček Don Pedrův
Beneš, mladý šlechtic z Padovy, též miláček Don Pedrův
Leonato, vladař Messinský
Antonio, jeho bratr
Baltazar, služebník Don Pedrův
Borachio,
Kunrát, stoupenec Don Juanovi
Kalina,
Břečka, dva přihlouplí konšelové
Soudní písař
Mnich
Pachole
Posel
Hero, dcera Leonatova
Blažena, neť Leonatova
Markéta,
Voršila, komorné Herony
Sloužící, strážé a hudebníci.

Dějiště: Messina

JEDNÁNÍ PRVNÍ.

Výjev první.

Před domem Leonatovým.

Vystoupí Leonato, Hero, Blažena a jiní zároveň s Poslem.¹⁾

Leonato. Z toho psaní se dovídám, že Don Pedro Aragonský přijde této noci do Messiny.

Posel. On je již nedaleko; opustil jsem ho toliko tři míle odtud.

Leonato. Mnoho-li šlechticů ztratili jste v tom boji?

Posel. Jen málo z každého zástupu, a žádného znamenitého.

Leonato. Tenkráté jest vítězství dvojnásobné, když vítěz přivádí domů nezmenšený počet.

Tady stojí, že Don Pedro mnoho cti proukázal jistému mladému Florenčanu jménem Klaudiovi.

Posel. Dle veliké zásluhy jeho jevil Don Pedro přiměřenou uznanost. On si počínal nad svůj věk; konaje v podobě beránka skutky lva převýšil očekávání tak velice, že nesmíte očekávati, abych vám pověděl jak.

Leonato. On má zde v Messině ujce, ten se bude z toho velice radovat.

Posel. Tomu jsem již odevzdal psaní, i zdá se velice potěšen, tak sice, že radost jeho neuměla se dosti skromně jeviti bez znamení hořkosti.

Leonato. Proléval slze?

Posel. V hojném množství.

Leonato. Laskavé překypění laskavosti. Nenít' pravdivějšího obličejce nad ten, jenž bývá takto obmýván. Jak mnohem lépe jest plakati z radosti, nežli radovati se z pláče.

Blažena. Prosím vás, zdali pak se vrátil z vojny pan Sekáček²⁾ anebo ne?

Posel. Neznám nikoho, kdo by se tak jmenoval; toho jména nebyl nikdo při vojště v nižádné službě.

Leonato. Na koho se ptáš, neti?

Hero. Moje tetka míní pana Beneše z Padovy.

Posel. Ó ten se vrátil, a je tak veselý jako vždy býval.

Blažena. On se zde v Messině dal na rohy a vyzval Milka ke střelbě o závod; šašek pak mého strýce to čta přihlásil se za Milka a vyzval ho na tupé šípy. – Prosím vás, mnoho-li jich v té vojně zabil a snědl? Vlastně mnoho-li jich zabil? neboť jsem já slíbila všecky snísti které zabije.

Leonato. Na mou věru, neti, ty pana Beneše příliš tupíš; však on na tebe vyzraje, o tom nepochybuj.

Posel. On se dobře zachoval v těchto bojích, slečno.

Blažena. Měli jste ztuhlou potravu, a on vám ji pomáhal jíst; on je silný jedlík, on má výborný žaludek.

Posel. On je také dobrý voják, paní.

Blažena. Dobrý voják k paní; ale copak je k pánu?

Posel. K pánu je pán, k muži muž, pln všelikých čestných vlastností.

Blažena. Tak jest v pravdě; plný bývá vždy, než co se toho týče – Inu, smrtelní jsme všickni.

Leonato. Nesmíte, pane, zle rozumět mé neteři; mezi ní a panem Benešem panuje jakýsi veselý boj, oni se nikdy nesetkají bez vtipné šarvátky.

Blažena. Z toho, bohužel, mívá malý prospěch. V poslední naší půtce selhalo mu čtvero neb patero vtipů, a nyní mu celému zbyl toliko jediný, tak že má-li tolik vtipu, aby se držel v teple, můžete to považovat za rozdíl mezi ním a jeho koněm; neb to jest všecko bohactví, které mu zůstalo na důkaz, že je rozumné stvoření. – S kým pak nyní kamarádí? On mívá každý měsíc jiného bratříčka.

Posel. Je-li možná?

Blažena. Velmi snadno možná; u něho kráčí stálost zároveň s modou v kloboucích: jiný klobouk, jiná náklonnost.

Posel. Vidím, slečno, že toho pána nemáte zapsaného ve své knize.

Blažena. Nemám, a kdybych měla, spálila bych svou knihu. Než prosím vás, kdo je společníkem jeho? Není tam nyní žádného mladého větroplacha, který by s ním chtěl konat cestu k samému čertu?

Posel. Nejvíce bývá ve společnosti šlechtného Klaudia.

Blažena. Ó Bože, toť on se na něj upne jako neduh; jej člověk snadněji dostane nežli mor, a koho se on chytí, ten se zajisté brzo zblázní. Pomož Bůh šlechtnému Klaudiovi! dostal-li Beneše, bude ho to tisíc liber státi, než se uzdraví.

Posel. S vámi budu zadobré, slečno.

Blažena. To vám také radím.

Leonato. Ty se nikdy nezblázníš, neti.

Blažena. Toho neučiním, leda v parném lednu.

Posel. Don Pedro přichází.

Vystoupí Don Pedro, provázen od Baltazara i jiných, Don Juan, Klaudio a Beneš.

Don Pedro. Milý pane Leonato, vy jste vstříc vyšel klopota svému; obyčejně se lidé vyhýbají nákladům, a vy jim jdete naproti.

Leonato. Nikdy nevešel klopota do mého domu v podobě Vaší Jasnosti. Nyní stěhuje se klopota a pohoda se uhošťuje; když však mne opouštíte, truchlost zůstává a blaženost loučí se.

Don Pedro. Vy příliš ochotně přijímáte své břímě. – To je vaše dcera, tuším.

Leonato. Její matka mně to mnohokrát povídala.

Beneš. Měl jste pochybnost, pane, že jste se jí ptal?

Leonato. To ne, pane Beneši, neb tenkrát byl jste vy dítě.

Don Pedro. Dostal jste co proto, Beneši; z toho lze soudit, co jste nyní jako muž. Věřu, slečna je celý otec. Přeji vám štěstí, slečno! neboť je to ctihodný otec, jemuž jste podobna.

Beneš. Je-li pan Leonato její otec, ona by nenosila jeho hlavu na svých ramenou za celou Messinu, jakkoliv je k němu tak podobna.

Blažena. Divím se, že pořád ještě mluvíte, pane Beneši; vždyť nikdo vás neposlouchá.

Beneš. I hle, má drahá slečno Pohrdo! ještě jste na živě?

Blažena. Kterak je možná, aby pohrda umřela, když má takovou potravu, jako jste vy, pane Beneši? Sama zdvořilost musí se obrátit v pohrdu, když vy se objevíte.

Beneš. Pak je zdvořilost vrtká. – A přece jsem milován ode všech dám, jenom ne od vás; i přál bych si, abych našel ve svém srdci, že nemám tvrdé srdce, neboť skutečně, já nemiluji žádnou.

Blažena. Veliké to štěstí pro ženské, sic by byly navštíveny nebezpečným milovníkem. Já děkuji Bohu a své chladné krvi, že v tom ohledu jsem vám podobna. Raději bych slyšela svého psa na vránu štěkat, nežli muže přísáhat že mne miluje.

Beneš. Zachovej vás Bůh navždy při takovém smýšlení! tak aspoň některý dobrý člověk ujde osudu poškrábaného obličej.

Blažena. Obličej podobný k vašemu nemohl by zohyzděn býti poškrábáním.

Beneš. Vy jste prostomile žvástavý papoušek.

Blažena. Lepší jest pták s mým jazykem, nežli zvíře s vaším.

Beneš. Přál bych svému koni tu hbitost, jakou má váš jazyk, a též podobnou vytrvalost. Než jděte již s Bohem svou cestou! já jsem hotov.

Blažena. Vy naposledy vždycky odkvapíte na herce; znám vás již dávno.

Don Pedro. Tedy jsme u konce, Leonato. – Pane Klaudio a pane Beneši, můj drahý přítel Leonato všecky vás pozval. Já mu povídám, že se tu zdržíme přinejmenším měsíc; a on srdečně žádá, aby nějaká příležitost zdržela nás tu déle. Troufám si na to přísáhat, že není žádný licoměrník, nýbrž že mu ta žádost jde od srdce.

Leonato. Kdybyste přísáhal, milostpane, nepřisáhal byste křivě. (*K Don Juanovi*) Dovolte, pane, abych vás směl přivítat. Kdežto smířen jste s knížetem bratrem svým, jsem zcela k vašim službám.

Don Juan. Děkuji vám. Nejsem od mnoha slov, ale děkuji vám.

Leonato. Prosim Vaši Jasnost, račte napřed.

Don Pedro. Dejte mi ruku, Leonato, půjdeme spolu.

Všickni odejdou vyjma Beneše a Klaudia.

Klaudio. Beneši, znamenal jsi dceru pana Leonata?

Beneš. Já ji neznamenal, ale díval jsem se na ni.

Klaudio. Není-liž to zvedené mladé děvče?

Beneš. Tážeš se mne, jako poctivý člověk, na mé sprosté, spravedlivé mínění; anebo chceš, abych mluvil podle svého obyčeje, jakožto zjevný trýznitel jejího pohlaví?

Klaudio. Nikoliv, žádám, abys mluvil podle střízlivého uvážení.

Beneš. Nuže, já opravdu myslím, že pro vysokou chválu je tuze nízká, pro pěknou chválu tuze smědá, a pro velikou chválu tuze skrovná; to jediné mohu říci v její prospěch, že jsouc jiná nežli jaká jest byla by nehezká; poněvadž ale není jiná nežli taková, proto se mně nelíbí.

Klaudio. Ty myslíš že žertuji; prosím tě, pověz mně upřímně jak se ti líbí.

Beneš. Chceš ji koupit, že se na ni vyptáváš?

Klaudio. Může svět koupit takový klénot?

Beneš. Ba ovšem, i také skříní na něj. Než mluvíš to s pravým oumyslem, anebo si hraješ na posměváčka, povídaje nám, že Milek umí dobře slídit po zajících, a Vulkan že je výborný tesař? S které strany tě má člověk popadnout, aby ti trefil do noty?

Klaudio. V mých očích jest ona nejlíbeznější dáma, jakou jsem kdy viděl.

Beneš. Já ještě vidím bez brejlí, ale takového nic nespátřuji. Ta její tetka, kdyby nebyla tak vztekem posedlá, tak velice ji převyšuje krásou, jako první máj poslední prosinec. Ale doufám, že se nechceš státí manželem; či chceš?

Klaudio. Nestál bych za sebe, třeba se toho přísahou byl odřekl, kdyby Hero chtěla se státí mou chotí.

Beneš. Přišlo to již tak daleko? v skutku? Což není již na světě muže, který by svou čepici nosil bez obavy? ³⁾ Což nikdy více nespátřím šedesátiletého mládence? Jdiž; a chceš

opravdu mermomocí sklonit svou šíji pode jeho, snášet jeho tíseň a provzdychat neděle? – Hle, Don Pedro se vrací pro tebe.

Don Pedro *se vrací.*

Don Pedro. Jaké tajnosti vás tu zdržely, že jste mne nenásledovali k Leonatovi?

Beneš. Přál bych si, aby Vaše Jasnost přinutila mne to vyzradit.

Don Pedro. Poroučím ti to při tvé věrnosti.

Beneš. Slyšíte to, hrabě Klaudio. Já umím mlčet jako němý, doufám že jste o tom přesvědčen; ale při mé věrnosti – uvažte to: při mé věrnosti. – On jest zamilován. Do koho? – to vy se račte ptát, Jasnosti. – Hle, kterak krátká jest jeho odpověď: do Herony, krátké Leonatovy dcery.

Klaudio. Kdyby to bylo pravda, již by to byl vypleskl.

Beneš. Jako v té staré povídce: „Není to a nebylo toho, a zachovej Bůh aby to bylo.“

Klaudio. Nezmění-li se v krátce moje láska, zachovej Bůh aby bylo jinak.

Don Pedro. Amen, milujete-li ji; neboť jest to vši chvály hodná dáma.

Klaudio. Vy tak mluvíte, milostpane, abyste mne tím chytil.

Don Pedro. Na mou věru, já mluvím jak smýšlím.

Klaudio. Tak věru i já činím, milostpane.

Beneš. A na mou dvojí věru a pravdu, milostpane, i já pověděl své smýšlení.

Klaudio. Že ji miluji, to cítím.

Don Pedro. Že to zasluhuje, to vím.

Beneš. Že ani necítím jak by měla býti milována, aniž vím kterak toho jest hodna, to jest moje mínění, s kterého mne nesvede ani oheň; na to se dám upálit.

Don Pedro. Tys býval vždycky zarputilý kacír co se týče povrhování krásy.

Klaudio. A nikdy neuměl provádět svou věc jinak, leč pevností své vůle.

Beneš. Že mne žena počala, za to jí jsem vděčen; že mne porodila, za to jí rovněž nejponiženější díky skládám; aby však za mým čelem štváli psy, nebo abych svou loveckou trubku zavěšoval na neviditelný řemen, to nechť mně všechny ženy odpustí. Abych jim neubližoval maje nedůvěru v některou, raději si беру právo nevěřiti žádné; a konec toho jest (při čemž nejlépe pochodím), že zůstanu neženat.

Don Pedro. Však se toho dočkám před svou smrtí, že vybledneš samou láskou.

Beneš. Zlostí snad, neb churavostí, anebo hladem, milostpane, ale ne láskou. Dokážete-li mně, že tratím více krve láskou nežli zase nabývám pitím, vypíchněte mi oči perem písničkářským a pověste mě na dvěře hampejsu za cíl slepému Milku.

Don Pedro. Dobře; uchýlíš-li se kdy od tohoto svého slova, budeš světu na patrný příklad.

Beneš. Učiním-li to, pověste mě do soudku jako kočku a střílejte do mne; a kdo mne trefí, tomu zaklepejte na ramena a jmenujte ho Adamem. ⁴⁾

Don Pedro. Dobře, to čas ukáže. „I divý býk nosívá časem jařmo.“ ⁵⁾

Beneš. To může divoký býk; skloní-li se však pod ně citlivý Beneš, vezměte býkovi rohy a posadte je na mé čelo, pak mě dejte hodně ošklivě vymalovat, a tak velikými písmeny, jako bývá napsáno: „Tady je dobrý kuň na prodej,“ napište pod to: „Toto jest Beneš, který má ženu.“

Klaudio. Kdyby se to někdy stalo, však bysi ty byl žárliv.

Don Pedro. Nevyprázdnil-li Milek svůj toul v Benátkách, ⁶⁾ však ty se za to v krátce budeš chvěti.

Beneš. Toť musím zároveň očekávat i zemětřesení.

Don Pedro. Dobře, však ty se změníš časem. – Zatím, můj dobrý pane Beneši, jdi k Leonatovi, vyříd' poručení ode mne a řekni mu, že neopominu přijít k večeři; neboť on skutečně činil veliké přípravy.

Beneš. Mám v sobě skoro dostatečný pud k takovému poselství, pročež poroučím vás –

Klaudio. Do ochrany boží. V mém domě (kdybich jaký měl) –

Don Pedro. Dne šestého července. Váš milující přítel Beneš. ⁷⁾

Beneš. Nikoliv, neposmívejte se, neposmívejte se. Vaše řeč bývá někdy lemována rozličnými hadry, ⁸⁾ ale to lemování bývá jenom lehce přiflastrkováno, pročež dříve nežli budete zase navlíkat staré cípy, zpytujte svoje svědomí. A tak vás opouštím.

Odejde.

Klaudio. Teď Vaše Vysost mohla by mně prospět.

Don Pedro. Má láska hotova jest, úlohu od tebe přijmout, bys se přesvědčil, že v prospěch tvůj se nevyhýbá trudu.

Klaudio. Má Leonato syna, pane můj?

Don Pedro. Jen dceru Heronu, ta jediný jest po něm dědic. Miluješ ji?

Klaudio. Pane, když chystal jste se na tu výpravu, již tenkrát s oblibou jsem na ni hleděl; krutá však povinnost vojínova nedala vyslovit mně jméno lásky. Teď jsem tu zas, myšlénky válečné ustoupily z mysli mé, a jejich místo zajaly city něžné, nyjící, jak Hero krásná připomínajíce, i jak před válkou už ji miloval jsem.

Don Pedro. Ty již jsi učiněný milovník, nudící posluchače knihou slov. Cítíš-li lásku k slečně, pěstuj ji, já s ní i s otcem jejím promluvím, a máš ji míti. Neměřil-lis k tomu, když počals osnovat tak krásnou řeč?

Klaudio. Jak sladce vy umíte lásce hovět, soudíce z pohledu na její žel! Však, zdá-li se vám náhlá moje láska, já obhájím ji delším pojednáním.

Don Pedro. Nač delší most než řeka? Nejlepším jest nutnost důvodem.⁹⁾ Hle, pomoc se nabízí snadná: tys zamilován, a já ti podám léku pro tvou lásku. Dnes večer hlučný budem míti ples, já v přestrojení úlohu tvou přejmu, vydám se u Herony za tebe, své srdce vřele před ní odhalím, i pojmu v zajetí svou posluchačku mocí a outokem milostných slov; bez odkladu pospíším na to k otci, a konec bude, že se stane tvou. Přikročme k vyvedení záměru.

Odejdu.

Výjev druhý.

Pokoj v Leonatově domě.

Vystoupí Leonato a Antonio.

Leonato. Nuže bratře, kde jest můj bratrovec, tvůj syn? Obstaral nám tu hudbu?

Antonio. On se velmi o to stará. – Než poslyš, bratře, povím ti divnou novinu, o čem se ti ani nezdálo.

Leonato. Je to dobrá novina?

Antonio. Přejde na to, jak to vypadne; má to dobrý pláštík, zevnitř se to okazuje. Jeden z mých lidí poslouchal knížete a hraběte Klaudia v mé zahradě, když se procházeli v hustém stromořadí. Kníže svěřil se Klaudiovi, že miluje mou neteř, tvoji dceru, že jí svou lásku vyjeví při tanci, a kdyby našel při ní ohlasu, že miní toho za tepla použít a bez odkladu promluvit s tebou.

Leonato. Byl ten chlapík při rozumu, který to povídal?

Antonio. Je to hodný, čiperný hoch; já pro něj pošlu, vyptej se ho sám.

Leonato. Ne, ne, považujme to za sen, až se to samo okáže; zatím ale zpravím o tom svou dceru, aby tím lépe byla na odpověď připravena, kdyby to náhodou bylo pravda. Jdi a pověz jí o tom.

Několik osob přejde přes jeviště.

Milí strýcové, víte co máte dělat. – Ó, prosím za odpuštění, příteli: vy půjdete se mnou, potřebuji vaši zkušenosti. – Milí strýcové, již se k tomu mějte v této pilné době.

Odejdou.

Výjev třetí.

Jiný pokoj v Leonatově domě.

Vystoupí Don Juan a Kunrát.

Kunrát. Kýho šlaka, milostpane, pročpak jste tak nad míru truchliv?

Don Juan. Když není míry v její příčině, není také míry v mé truchlivosti.

Kunrát. Měl byste poslechnouti rozum.

Don Juan. A kdybych jej poslechl, jaký prospěch by mně z toho vzešel?

Kunrát. Ne-li okamžitá pomoc, aspoň trpělivost v snášení.

Don Juan. Divím se, že ty, který, jak pravíš, narozen jsi na Saturnu, podáváš mravného léku smrtelnému poranění. Já se neumím přetvařovat; musím býti truchliv, když mám k tomu příčinu, aniž mohu se smáti žertům kohokoliv; musím jísti když mám hlad, nečekaje na něčí pohodlí; musím spáti když se mi chce, nedbaje na ničí řízení; a smáti se, když jsem vesel, bez ohledu na jiné lidi.

Kunrát. Ovšem, ale neměl byste to tak zřejmě dělat, leč až to budete moci činiti bez dohlídky. Ještě nedávno stál jste proti svému bratru, který vás onehdy znova přijal do své přízně; v té ale nelze se vám pevně zakořenit jinak, nežli dobrou pohodou, jakou si sám způsobíte, pročez jest potřebí, abyste si počasí sám upravoval pro své žně.

Don Juan. Raději byl bych šípkem v roští, nežli růží v jeho přízni. Mé letoře lépe sluší býti povrhovánu ode všech, nežli tvářiti se licoměrně, abych si u někoho lásky dobyl; v tom ohledu, ačkoliv nemohu býti jmenován lahodícím počestným člověkem, nelze mi upříti, že jsem poctivý zlosyn. Jsem nadán tlamou, ale obdařili mne na ni náhubkem, proto jsem si umínil nezpívati ve své kleci. Kdybych měl hubu volnou, kousal bych; kdybych byl na svobodě, činil bych co se mi líbí; prozatím nechte mě býti čím jsem, a neusilujte mne přeměnit.

Kunrát. A nemůžete své nespokojenosti k ničemu použít?

Don Juan. Já jí všemožně používám, neboť se obírám jenom s ní. Kdo tu přichází? Co nového, Borachio?

Vystoupí Borachio.

Borachio. Přicházím od té skvostné večeře; kníže, bratr váš, královsky jest častován od Leonata; a já vám mohu dáti zprávu o zamýšleném sňatku.

Don Juan. Hodí se to k způsobení něčeho zlého? Co je to za blázna, který se snoubí s nepokojem?

Borachio. Inu, jest to vašeho bratra pravá ruka.

Don Juan. Kdo že? nejvýbornější Klaudio?

Borachio. On sám.

Don Juan. Švarný jonák! A kdo ještě? na koho vrhl své oči?

Borachio. Inu, je to Hero, dcera a dědička Leonatova.

Don Juan. Velmi vzácné březnové kuřátko! Kterak jste se toho dověděl?

Borachio. Zjednán byv za kaditele vykuřoval jsem zatuchlý pokoj, tu přišli kníže a Klaudio, za ruce se vedouce, u vážném hovoru; já skočil za záclonu, a tam přeslechl jsem, kterak se umluvili, aby kníže ucházel se o dceru Leonatovu, a když ji obdrží, aby ji ustoupil Klaudiovi.

Don Juan. Nuže, pojd'mež tam, to může býti potravou mé rozmrzelosti; tento mladý povýšenec je hlavní příčinou mého pádu, a kdybych mu někde mohl nohu podrazit, bylo by mně to k velikému potěšení. Mohu se spolehnout na vás oba, a chcete mně býti nápomocní?

Kunrát. Až do smrti, milostpane.

Don Juan. Pojd'me k té veliké večeři. Jejich veselost ještě zvýšena jest mým ponížením; přál bych si, aby kuchař cítil jako já! – Máme jíti, abychom zvěděli co činit?

Borachio. Čekáme na vás, milostpane.

Odejdou.

JEDNÁNÍ DRUHÉ

Výjev první.

Síň v domě Leonatově.

Vystoupí Leonato, Antonio, Hero, Blažena a jiní.

Leonato. Nebyl tu hrabě Juan u večeře?

Antonio. Neviděl jsem ho.

Blažena. Kterak mrzutě vyhlíží ten pán! Kdykoli ho vidím, celou hodinu mě pak žába pálí.

Hero. On je velmi těžkomyslné povahy.

Blažena. Musel by to býti výborný muž, který by od přirozenosti byl zrovna uprostřed mezi ním a mezi Benešem; jeden jest jako socha a nemluví nic, druhý zase bez přestání žvatlá zrovna jako milostpanin nejstarší hoch.

Leonato. Tedy polovic jazyka pana Beneše v ústech hraběte Juana, a polovic těžkomyslnosti tohoto na tváři Benešově –

Blažena. K tomu pořádná stehna a lýtka, ujče, a dost peněz v kapse, a takový muž dostal by každoukoliv ženu na světě – kdyby si ji dovedl naklonit.

Leonato. Na mou věru, neti, ty nikdy nedostaneš muže pro svou prostořekost.

Antonio. Ona v skutku jest příliš zlá!

Blažena. Příliš zlá jest více nežli zlá, a podle toho zmírím boží dar, neboť říká se: *Zlé krávé dává Pánbůh krátké rohy*, příliš zlé krávé ale nedává žádné.

Leonato. Tedy, poněvadž jsi příliš zlá, nedá ti Bůh žádných rohů.

Blažena. Ba právě, nedá-li mně žádného muže, za kteréhožto štěstí vstávajíc lehajíc na kolenou se modlím. Pane, já bych nevystála muže s vousatou tváří; raději bych spala na holé houni.

Leonato. Může se ti nahoditi muž bez vousů.

Blažena. A co bych s ním dělala? měla bych jej obléci do svých šatů a učiniti z něho svou komornou? Muž vousatý jest více než mladík, a muž bez vousů jest méně než muž; kdo je více nežli mladík, ten není pro mne, a kdo je méně než muž, pro toho nejsem já; proč raději vezmu groš co závdavek od medvědáře a poženu jeho opice do pekla.¹⁰⁾

Leonato. Ty tedy chceš do pekla?

Blažena. Nikoliv, jenom až k vratům. Tam potkám čerta s rohami na hlavě jako starého manžela s násadou, a ten řekne: *Jděte do nebe, Blaženo, jděte do nebe; zde není místo pro panny*; já tedy odevzdám své opice a pospíším k svatému Petru do nebe; ten mně ukáže kde sedí panicové, a tam se budeme veseliti celý den.

Antonio. Dobře, neti. (*K Heroně*) Ty, doufám, budeš se řídit podle otce.

Blažena. Toť zajisté; je to povinnost mé tetky, udělati poklonu a říci: *Jak se vám líbí, tatínku* – ale tetko, musí to býti hezký chlapík; jinak udělej novou poklonu a řekni: *Jak se mně líbí, tatínku*.

Leonato. Dobře, neti; doufám tě ještě spatřiti co manželku.

Blažena. Ne dříve, pokud neučiní Bůh muže z nějakého jiného kovu neb jiné země. Nemá to mrzet ženu, dát se podmaniti kusu udatného prachu? skládat oučty ze svého živobytí hrouď omrzelé hlíny? Nikoliv, ujče, já nechci žádného: Adamovi synové jsou moji bratři, a já pokládám za hřích vdávati se za příbuzné.

Leonato (*k Heroně*). Dcero, pamatuj si co jsem ti řekl: přijde-li kníže s takovou, víš co mu máš odpovědět.

Blažena. Bude to chyba hudby, tetko, nebude-li se díti namlouvání se slušnou odměřeností; kdyby kníže příliš kvapil, řekni mu, že každá věc žádá jistou míru, a vytancuj mu odpověď. Než poslyš, Hero: namlouvání, snoubení a pykání jest jako skotský džig, míra a pětikrok;¹¹⁾ namlouvání jde ohnivě a kvapně jako skotský džig, a plně jakožto blouznivé; snoubení jde mravopočestně a spůsobně, jako míra plná důstojnosti a starého mravu; a potom přijde pykání, to svýma chromýma nohama vpadne do pětikroku, vždy rychleji a rychleji, až klesne do hrobu.

Leonato. Neti, ty spatřuješ všecko ve příliš zlém světle.

Blažena. Já mám dobré oko, ujče, já vidím kostel za dne.

Leonato. Naši kvašané přicházejí; ustupme jim, bratře.

*Vystoupí Don Pedro, Klaudio, Beneš, Don Juan, Borachio, Markéta, Voršila a jiní
v zakuklení.*

Don Pedro. Paní, chcete se procházet se svým přítelem.¹²⁾

Hero. Budete-li kráčet hezky zvolna, hledět sladce a nic nemluvit, jsem vaše při té procházce, zvláště při odcházení.

Don Pedro. Se mnou?

Hero. Povím to, zlíbí-li se mně.

Don Pedro. A kdy se vám zlíbí to povědít?

Hero. Až jestliže vy se mně budete líbit; neboť chraň Bůh, aby loutna byla podobna ku pouzdru.

Don Pedro. Moje zakuklení jest Filomenova střecha, uvnitř domu jest Jupiter.

Hero. Vaše zakuklení by tedy mělo býti slaměné.

Don Pedro. Mluvte šeptem, když mluvíte o lásce.¹³⁾

Odstoupí s ní stranou.

Baltazar. Přál bych si, abych se vám zalíbil.

Markéta. Já bych vám toho nepřála, neboť mám mnoho zlých vlastností.

Baltazar. Jmenujte některou.

Markéta. Mám obyčej, modliti se nahlas.

Baltazar. Tím více vás miluji; posluchači mohou říkat: Amen.

Markéta. Bože, sešli mně dobrého tanečníka!

Baltazar. Amen.

Markéta. A po tanci uklid' mi ho, Bože, s očí! – Odpovídej pak, ministrante.

Baltazar. Už nic víc; ministrant už má svou odpověď.

Voršila (*k Antoniovi*). Já vás dobře znám, vy jste pan Antonio.

Antonio. Slovo s to, nejsem.

Voršila. Já vás znám podle kývání hlavou.

Antonio. Abych se vám přiznal, já se tvářím po něm.

Voršila. Vy byste to nikdy tak ošklivě dobře nedovedl, kdybyste to nebyl sám. To je jeho suchá ruka, shora až dolů; vy jste on, vy jste on.

Antonio. Slovo s to, nejsem.

Voršila. I jděte; myslíte že vás nepoznávám po výtečném vašem vtipu? Může-liž cnost skrývati se? Již ani muk, vy jste on: vaše spůsobnost vás prozrazuje, a konec.

Blažena. Nechcete mně povědět kdo vám to řekl?

Beneš. Ne, to mně odpusťte.

Blažena. Ani mně nechcete říci kdo jste?

Beneš. Ještě ne.

Blažena. Že jsem hrdá a že mám svůj vtip ze „Sto veselých povídek“ – to byl pan Beneš, co vám to řekl.

Beneš. Kdo je to?

Blažena. Však vy ho dobře znáte.

Beneš. Věru neznám.

Blažena. Což vás nikdy nepopudil k smíchu?

Beneš. Prosím vás, kdo je to?

Blažena. Nuže, je to šašek knížete, hrozně hloupý blázen, jehož jediné nadání jest, že umí vymýšlet nesmyslné pomluvy. V něm jenom zhýralci mají zalíbení, a to nikoli pro jeho vtip, nýbrž pro jeho filutářství; neboť on zároveň lidi baví a zlobí, tak že se mu smějí a také mu vylupávají. Jsem jista, že je tu také někde; byla bych si přála, aby na mne byl promluvil.

Beneš. Kdybych toho pána znal, pověděl bych mu co o něm mluvíte.

Blažena. Učiňte tak, učiňte; on pak prohodí o mně jedno neb dvě porovnánička, a když si jich náhodou nepovšimnete anebo se jim nezasmějete, uvrhne ho to v těžkomyslnost; pak jest zachráněno korotví křídlo, neboť ten blázen potom ničeho nevečeří.

Slyšeti uvnitř hudbu.

Musíme za svými vůdci.

Beneš. Ve všem dobrém.

Blažena. Ba toť, kdyby nás vedli k něčemu zlému, opustila bych je při nejbližším obratu.

Tanec. Všickni odejdou až na Don Juana, Borachia a Klaudia.

Don Juan. Jisto, že bratr můj jest zamilován do Herony, i odstranil se s jejím otcem, aby s ním o tom promluvil. Dámy jdou za ní, a toliko jedna maškara zůstává pozadu.

Borachio. To je Klaudio, poznávám ho po chůzi.

Don Juan. Nejste vy pan Beneš?

Klaudio. Vy mne dobře znáte, jsem to já.

Don Juan. Pane, vy jste ve veliké lásce u mého bratra: on je zamilován do Herony, prosím vás, sraďte ho s toho, ona mu není rovna rodem; vykonáte při tom úkol poctivého muže.

Klaudio. Kterak víte, že ji miluje?

Don Juan. Slyšel jsem, jak jí přísahou stvrzoval svou lásku.

Borachio. Totéž i já slyšel; an jí přísáhal, že se s ní zasnoubí tuto noc.

Don Juan. Pojdme k hostině.

Don Juan a Borachio odejdou.

Klaudio. Já odpovídám místo Beneše,

a věsti zlé co Klaudio poslouchám.

Tot' jisto, – kníže namlouvá ji sobě.

Sic všude přátelství jeví se stálým,

krom záležitostí a věcí lásky;

pročež kdo miluje, necht' používá

vlastního svého jazyka i oka

bez jednatele; neboť krása kouzlem

svých půvabů obrací věrnost v krev.

Učíť tak zkušenost mě této doby,

v níž důvěřoval jsem. Buď s Bohem, Hero!

Beneš se vrátí.

Beneš. Hrabě Klaudio?

Klaudio. Tak jest, ten jsem.

Beneš. Pojdte, chcete jít se mnou?

Klaudio. Kam?

Beneš. Hned k nejprvnější vrbě ve vlastní záležitosti. Kterak chcete nosit ten věnec z ní? ¹⁴⁾ jako lichváři řetěz? ¹⁵⁾ anebo pod pažďím jako zástupníci pásku? Nějakým způsobem jej musíte nosit, neboť kníže získal vaši Heronu.

Klaudio. Dej Bůh štěstí.

Beneš. To je řeč jako poctivého horáka, tak se prodávají bulíci. Ale pomyslel jste si, že vám kníže takto poslouží?

Klaudio. Prosím vás, nechte mne.

Beneš. Hej, vy mlátíte jako ten slepec; kluk vám ukradl jídlo, a vy bijete kůl.

Klaudio. Když nechcete jít vy, půjdu já.

Odejde.

Beneš. Ubohé poraněné ptáče! teď zaleze do rákosí. – – Ale že moje slečna Blažena mě zná a nezná! Šašek knížete! Nuže, budiž; znají mě pod tím jménem, poněvadž jsem veselý chlapík. Necht'; ale takto, byl bych v stavu si zoufat: takovou pověst nemám, jest to jen ošklivá, zlá povaha Blaženina, která klade celý svět do své osoby, jen ona mne za takového vyhlašuje. Dobře, však já se pomstím jak jen budu moci.

Don Pedro se vrátí.

Don Pedro. Nuže, pane, kde je hrabě? Viděl jste ho?

Beneš. Na mou věru, pane, já odehrával úkol paní Pověsti.¹⁶⁾ Nalezl jsem ho tak smutného jako chaloupku v háji, i pravil jsem mu, a tuším že jsem ho neobelhal, kterak Vaše Jasnost získala si přízeň té mladé dámy, a navrhoval jsem mu, abychom šli k nějaké vrbě, kdežto bych mu buď uvil věnec jakožto zavrženci, anebo svázal metlu, proto že zasluhuje pardus.

Don Pedro. Pardus! Copak udělal?

Beneš. Provinil se tak zpozdile jako žák, který v radosti, že našel ptačí hnízdo, ukáže ho kamarádu a ten mu je ukradne.

Don Pedro. A ty děláš z důvěry provinění? Provinění jest na straně krádce.

Beneš. Tedy by to přece nebylo nadarmo, udělali bychom metlu i věnec; věnec by mohl nosit sám a metlu dát vám, který, jak se domýšlím, ukradl jste mu ptačí hnízdo.

Don Pedro. Já chci ta písklata toliko naučit zpívat, pak mu je zase vrátím.

Beneš. Bude-li jejich zpěv podobati se vaší řeči, pak jest vaše řeč poctivá.

Don Pedro. Slečna Blažena měla s vámi hádku; ten pán, co s ní tančil, pravil mně, že jste ji velice urazil.

Beneš. Ó, ona se mnou nakládala, že by to špalek nevydržel; dub, mající na sobě jen jediného zeleného listu, byl by jí odsekl; sama moje maškara dostávala živobyčí a počala se s ní vadit. Pravila ke mně, nevědouc že to jsem já, že prý jsem šašek knížete, nemotornější než náhlý odměk, a to šlo ráz na ráz s tak neslýchanou rychlostí, že jsem tu stál jako terč, do kterého celá armáda střílí. Ona mluví dýky, a každé slovo raní; kdyby její dech byl tak hrozný jako její výrazy, nebylo by žádného života kolem ní; ona by vše nakazila až ku polární hvězdě. Já bych ji nechtěl za ženu, a kdyby mně přinesla za věno všecko, co bylo dáno Adamovi před hříchem: jí by musel Herkules otáčet rozeň a rozštípat svou palici na příkládání. Pojd'me, nemluvte o ní; to je pekelná vzteklice, jen že má dobrý oblek. Kýž by ji některý učenec chtěl zaklnout; neboť zajisté, pokud ona je zde, toť co do pokojnosti je proti tomu peklo svatyně, a lidé schvalně hřeší aby tam přišli; tak skutečně jde v průvodu jejím všechen nepokoj, všechna hrůza a zmatek.

Klaudio a Blažena, Hero a Leonato se vrátí.

Don Pedro. Hle, tady přichází.

Beneš. Neráčí mne Vaše Jasnost poslat na konec světa s jakýmkoliv úkolem? Já půjdu ku protinožcům pro nejmenší věc, co si můžete jenom vymyslet; já vám přinesu párátka na zuby z nejvzdálenějšího ostrova v Asii; já vám přinesu kopyto kněze Jana, vous z brady velikého chána; raději půjdu s jakýmkoli vyřízením ku Pygmeům, nežli bych tři slova promluvil s tou harpyjí. Nemáte pro mne žádného zaměstnání?

Don Pedro. Žádného jiného, nežli abyste mně věnoval svou dobrou společnost.

Beneš. Ó Bože! Pane, toto jídlo se mně nechutí; já nemohu vystát tuto hubařku.

Odejde.

Don Pedro. Slyšte, slečno, vy jste přišla o srdce pana Beneše.

Blažena. V skutku pane, on mi je půjčil na chvílku, a já mu dala za to ouroky: dvojí srdce za jeho jedno. Však onehdy je na mně vyhrál falešnými kostkami, proto může Vaše Jasnost se vším právem říci, že jsem o ně přišla.

Don Pedro. Vy jste ho porazila, slečno; vy jste ho porazila.

Blažena. Neráda bych, pane, aby on tak učinil mně; toť by mně blázni mohli nazývat matkou.
– Přivedla jsem hraběte Klaudia, kterého jste mne poslal hledat.

Don Pedro. Co to, hrabě? proč jste tak smuten?

Klaudio. Smuten nejsem, milostpane.

Don Pedro. Což tedy? snad nemocen?

Klaudio. Ani to, pane.

Blažena. Hrabě není smuten ani nemocen, ani vesel ani zdrav; ale zdvořilý jest, zdvořilý jako pomeranč, a také má trochu té žárlivé barvy.

Don Pedro. Na mou pravdu, slečno, váš výklad zdá se mi pravdivý; ačkoliv, je-li tomu tak, přísahám že se mýlí. Klaudio, já odbýval námluvy za tebe, a krá[s]ná Hero jest získána; mluvil jsem s jejím otcem a obdržel jsem jeho svolení: jmenuj den sňatku, a Bůh ti dej radost.

Leonato. Hrabě, přijměte ode mne dceru mou i s mojím jméním; Jeho Jasnost způsobil ten sňatek, a milostnice jej žehnají.

Blažena. Mluvte, hrabě, teď je na vás.

Klaudio. Mlčení jest nejuvěrnější zvěstovatel radosti; byl bych jen málo šťasten, kdybych mohl vysloviti jak velice. – Slečno, ana jste vy moje, jsem já váš; za vás dávám sebe, a dětinsky těším se z té výměny.

Blažena. Mluv, tetko; anebo nemůžeš-li, zacpi mu ústa políbením a nepusť také jeho k slovu.

Don Pedro. V pravdě, slečno, vy máte veselé srdce.

Blažena. Tak jest, milostpane; to ubožátko, díky mu, drží se za větrem od zármutku. – Moje tetka mu šeptá, že bydlí v jejím srdci.

Klaudio. Uhodla jste, tetko.

Blažena. Milý Bože, zase svatba! – Tak se má každý k světu, jenom já ne; já od slunce opálená mohu se posadit do kouta a volat: hola, hej! na ženichy.

Don Pedro. Slečno Blaženo, já vám nějakého zaopatřím.

Blažena. Raději chtěla bych takového, kterého by mně váš otec zaopatřil.¹⁷⁾ Neměla Vaše Jasnost žádného bratra, který by podoben byl k vám? Váš otec plodil výborné manžely, kdyby to bylo něco pro poctivou dívku.

Don Pedro. Chcete mne, slečno?

Blažena. Nikoli, milostpane; dříve musela bych míti jiného pro všední den; Vaše Jasnost jest tuze vzácna pro každodenní potřebu. – Než prosím Vaši Jasnost, račte mně odpustit, já se tak vesele narodila, nevšímejte sobě mých řečí.

Don Pedro. Vaše mlčení by mně bylo velmi nemilé, a ta veselost vám jak náleží sluší; není pochybnosti, že jste se narodila ve veselé hodině.

Blažena. Moje matka, milostpane, sice křičela; ale právě tancovala na nebi hvězda, a pod tou jsem se narodila. – Strýče a tetko, dej vám Bůh štěstí.

Leonato. Neti, nechceš-li učinit, oč jsem tě žádal?

Blažena. Prosím za odpuštění, ujče. – Vaše Jasnost rač mě omluviti.

Odejde.

Don Pedro. Na mou věru, milé, duchaplné to děvče.

Leonato. Ta má v sobě málo truchlivého živlu, pane; ona není nikdy smutna, leda když spí, ba ani tenkrát ne, neboť moje dcera povídala, že často se jí zdá všelijaké bláznovství, a že se pak smíchem probudí.

Don Pedro. Ona nemůže slyšet o muži.

Leonato. Nižádnou měrou, ona samým smíchem zaplašuje všechny své milovníky.

Don Pedro. To by byla výborná žena pro Beneše.

Leonato. Ó milostpane, kdyby ti byli jen týden svoji, pobláznil by jeden druhého samým tlacháním.

Don Pedro. Hrabě Klaudio, kdy miníte vést nevěstu svou k oltáři?

Klaudio. Zítra, milostpane! Čas kulhá po berlích, dokud nedojde láska svého požehnání.

Leonato. Před pondělkem ne, drahý synu; do těch dob máme právě sedm dní, a to jest dosti krátký čas, aby se všechno spořádalo, jak bych sobě přál.

Don Pedro. Ty vrtíš hlavou nad tak dlouhým odkladem; avšak ubezpečuji tě, Klaudio, že nám ten čas nebude dlouhý; já zatím podniknu jednu z prací Herkulesových, pokusím se totiž, abych na pana Beneše a slečnu Blaženu uvalil celou horu vzájemné lásky. Rád bych udělal z nich párek, a nepochybuji že se mně to podaří, když vy tří mně budete nápomocni v tom způsobu, jak to zosnuji.

Leonato. Milostpane, já jsem k vašim službám, a kdybych měl při tom deset nocí probdět.

Klaudio. Též i já, milostpane.

Don Pedro. Zdaliž pak i vy, zpanilá Hero?

Hero. I já učiním vše, cokoliv se srovnává s mou ctí, abych své tetce zaopatřila dobrého muže.

Don Pedro. A Beneš není nejbeznadějnější ženich jejž znám, tak dalece musím jej pochválit; on je ze šlechtěného rodu, a statečnost i poctivost jeho vůbec jsou známy. Já vás naučím, jak byste to nastrojila, aby se vaše tetka zamilovala do Beneše: – já pak, s pomocí vás obou, vezmu si do práce Beneše, že při všem bystrém vtipu a pokaženém žaludku svém se zamiluje do Blaženy. Povede-li se nám to, pak jest veta po Milkové střelecké slávě, ta případně nám a my budeme jediní bůžkové lásky. Pojd'te se mnou, já vám vyjevím svůj oumysl.

Odejdou.

Výjev druhý.

Jiný pokoj v domě Leonatově.

Vystoupí Don Juan a Borachio.

Don Juan. Jest tomu tak, hrabě Klaudio bude si bráti dceru Leonatovu.

Borachio. Tak jest, milostpane, ale já to mohu překazit.

Don Juan. Každá obtíž, každá závada, každá překážka bude pro mne léčitelnou; já stůni nenávisť k němu, a cokoliv jemu se stane protimyslného, u mne potká se s libostí. Kterak můžeš překaziti ten sňatek?

Borachio. Poctivým způsobem ne, milostpane; ale tak skrytě, že na mně nebude žádnou nepoctivost vidět.

Don Juan. Pověz mi v krátkosti kterak.

Borachio. Tuším, milostivý pane, že jsem vám již před rokem povídal, jak velice jsem v přízni u Markéty, komorné Herony.

Don Juan. Pamatuji se na to.

Borachio. Já mohu způsobit, aby se v kteroukoli nevčasnou chvíli noční dívala s okna spací komnaty slečniny.

Don Juan. A jak to má působit na překažení toho sňatku?

Borachio. Jedu musíte k tomu přičiníti vy. Jděte ku knížeti svému bratru, a řekněte mu, že poskvrnil svou čest ožením slovutného Klaudia (jehož musíte hodně vychvalovat) s takovou zprzněnou děvkou jako jest Hero.

Don Juan. A čím to mám dokázat?

Borachio. Důkazů dost, aby kníže byl oklamán, Klaudio za nos voděn, Hero zostuzena a Leonato utrápen; chcete ještě více docílit?

Don Juan. Pouze jim navzdor podnikl bych cokoliv.

Borachio. Tedy jděte, vyhledejte příhodnou dobu, abyste s Don Pedrem a Klaudiem o samotě mohl mluvit, řekněte jim, kterak dobře víte že Hero miluje mne, a stavte se horlivým ke straně jich obou, jakobyste to vyzrazoval jedině ze starosti o čest knížete, který způsobil

ten sňatek, a o vážnost jeho přítele, který má takto býti podveden přetvářkou panenství. Oni tomu sotva uvěří beze zkoušky, nabídněte se jim podati důkaz, který bude mít pro sebe nemalou zdánlivost, záleží v tom, aby mě uviděli pod oknem spací komnaty a slyšeli, kterak nazývám Markétu Heronou a Markéta mne Borachiem; to nechť se stane právě tu noc před ustanoveným sňatkem, an zatím já tak to navléknu, aby Hero nebyla doma; tím způsobem nevěra její bude se zdáti tak patrnou, že žárlivost nazvána bude jistotou a všechny přípravy nazmar přijdou.

Don Juan. Ať z toho pojde cokoliv nejhoršího, já se o to pokusím; navlíkni to chytře, a odměna tvá bude tisíc dukátů.

Borachio. Jen stujte pevně při svém obviňování, moje chytrost mne nezahanbí.

Don Juan. Půjdu se nyní vyptat na den sňatku.

Odejdou.

Výjev třetí.

Zahrada Leonatova.

Vystoupí Beneš a Pachole.

Beneš. Hochu!

Pachole. Pane.

Beneš. V mém pokoji leží na okně kniha, přines mně ji sem do sadu.

Pachole. Už jsem tady, pane.

Beneš. To vím, ale raději bych, abysi byl odtud pryč, a pak zase tady.

Pachole odejde.

Velice se divím, kterak člověk, vida jak velice jiný se pobláznil láskou, a nasmáv se dosti takové zpozdilosti u jiných, může sám státi se předmětem svého posměchu upadením v lásku: a takový člověk jest Klaudio. Pamatuji ten čas, když neznal jiné hudby krom bubnu a píšťaly: nyní by raději poslouchal tamburinu a fletnu; pamatuji ten čas, když by byl šel deset mil cesty pěšky spatřit dobré brnění: nyní by probděl deset nocí u přistřihování novomodního kabátce. Jindy míval obyčej, mluvíti přímo a jen to co k věci náleží, jako poctivý člověk a voják: nyní se z něho stal krasomluvec, jeho slova jsou přepodivná hostina, podobajíce se k tolikerýmž cizím jídlům. Zdaliž já bych se mohl tak změnit a hledět takovýma očima? Nemohu to říci, ale myslím že ne: nechci se zaříkat, že by mne láska nemohla proměnit v ústřici; na to ale složil bych přísahu, že pokud ze mne neudělá ústřici, neučiní ze mne takového blázna.¹⁸⁾ Může být ženština sličná, mne se to netkne; jiná moudrá, mne se to netkne; jiná cnostná, mne se to netkne; dokud nebude veškerá milostnost spojena v jedné ženštině, žádná ženská nenalezne u mne milosti. Bohatá musí býti, to se rozumí; moudrá, sice jí nechci; cnostná, sice za ni nic nepodám; krásná, sice se nechci na ni podívat; dobrá, sice mně nesmí na blízko; šlechtná, sic o ni nestojím, a kdyby jinak byla anděl; příjemná v obcování, výborně znalá v hudbě, vlasy pak může mít takové jak se Bohu líbí. Ha! kníže a pan Láska. Schovám se za strom.

Ustoupí. Vystoupí Don Pedro, Leonato a Klaudio.

Don Pedro. Nechcete blíž, tu hudbu poslechnout?

Klaudio. I ano, pane můj, – jak tichý večer!

Zdát' umklý se k vůli libozvukům.

Don Pedro. Vidíte, kam se Beneš uschoval?

Klaudio. Vidím to, milostpane; však po hudbě budem s tou liškou snadno hotovi.

Vystoupí Baltazar s hudbou.

Don Pedro. Pojd' Baltazare, opakuj tu píseň.

Baltazar. Ó milostpane, hlas tak chatrný nenechte hudbu hyzdit podruhé.

Don Pedro. To vždycky důkazem jest výtečnosti, když někdo skromní se svým uměním;

prosím tě, zpívej, nenech déle mne
se tobě dvořit.

Baltazar. Když o dvoření
připomínáte, to již budu zpívat;
mnohý zajisté děvčeti se dvoří
bez náklonnosti, přec pak lichotí
a lásku přísahá.

Don Pedro. Již měj se k tomu,
anebo, chceš-li rozumovat déle,
raděj to vyzpívej.

Baltazar. Ba věru, zpěv můj
nemá tak veliké do sebe ceny.

Don Pedro. Jaké to prázdné řeči! Zpěv chci slyšet.¹⁹⁾

Hudba.

Beneš (stranou). *Ó božský nápěv!* teď jest duše jeho
u vytržení! Není-li to divná věc, že skopová střeva
mohou člověku duši vytrhnout? – Tak, až bude po
všem, můžete pít na mé outraty.

Baltazar (zpívá). Děvčátka, dejte výhost hoři,
neb klam jest mužům přirozen:
půl na suchu a půl na moři
stálí jsou v nestálosti jen.
Vyjasněte líce,
nic o hoších více,
veselý na sebe přijměte vzhled;
nářku a lkání pomíjejíce
plesejte: Juchu, jak krásný je svět!

Pryč s truchlivými žalozpěvy,
i s nápěvem kormoutlivým;
neb věrnost mužů, milé děvy,
pouhý jest od jakživa dým.
Vyjasněte líce a t. d.

Don Pedro. Na mou kuši, to je dobrá píseň.

Baltazar. Ale zpěvák je špatný, milostpane.

Klaudio. Cože? nikoli, ty věru zpíváš dosti dobře na ochotníka.

Beneš (stranou). Kdyby tak vyl pes, oběsili by ho. Dej Bůh, aby jeho špatný hlas nevěstil
žádné neštěstí. Rovněž rád bych slyšel nočního krkavce, ať by již v průvodu měl
jakoukoliv nehodu.

Don Pedro (stranou ku Klaudiovi). Nuže – – (*K Baltazarovi*) Slyšíš, Baltazare? prosím tě,
zaopatř nám nějakou pořádnou hudbu; zítra večer bychom učinili zastaveníčko pod okny
slečny Herony.

Baltazar. Nejlepší co budu moci, milostpane.

Don Pedro. Učiň tak, s Bohem.

Baltazar s hudbou odejde.

Pojďte sem, Leonato: o čem pak jste mi to dnes povídal? že vaše net' Blažena je
zamilována do pana Beneše?

Klaudio. Aj aj! (*Stranou k Pedrovi*) Krad'te se zvolna dále, ptáček usedl. (*Nahlas*) Nikdy
bych byl nemyslil, že ta slečna může milovati nějakého muže.

Leonato. Ba ani já sám; a však je to velmi podivné, že je tak zbouchnuta do toho pana
Beneše, k němuž v celém chování svém ukazovala vždy takovou nechut'.

Beneš (stranou). Je to možná? Věje vítr odtud?

Leonato. Na mou pravdu, milostpane, nevím co o tom soudit; a však ani nelze uvěřit, jak náruživě ho miluje.

Don Pedro. Snad se jenom tak přetvařuje.

Klaudio. Na mou kuši, dost možná.

Leonato. Ó Bože! přetvářka! Nikdy se přetvářená vášeň nepodobala k opravdové tak jako u ní.

Don Pedro. A jaký oučinek u ní okazuje láska?

Klaudio (*po straně*). Jen pořádné vnaidlo na udici, a ryba se chytne.

Leonato. Jaký oučinek, milostpane? Ona vám sedí – (*ku Klaudiovi*) vždyť jste slyšel od mé dcery kterak.

Klaudio. Tak jest, ona o tom vypravovala.

Don Pedro. A kterak, kterak, prosím vás? Vy mne naplňujete ustrnutím; já bych byl myslil, že duch její jest pevný proti všem outokům lásky.

Leonato. Na to bych byl přísahal, milostpane; zvláště proti Benešovi.

Beneš (*stranou*). Řekl bych, že to jest nějaký ouskok, ale povídá to ten šedivý chlapík, a šibalství věru nemůže se skrývati pod rouškou tak vážnou.

Klaudio (*stranou*). On již chytl nákazu, jen dále.

Don Pedro. A dala svou lásku najevo Benešovi?

Leonato. Ba nedala, a zapřisáhá se že to nikdy neučiní; v tom právě záleží její trápení.

Klaudio. Tak skutečně jest, jak vypravuje vaše dcera. *Mám-liž já, praví ona, která jsem tak často pohrdlivě k němu se chovala, psáti mu že ho miluji?*

Leonato. Tak mluví vždy, kdykoliv mu začíná psát; neboť ona vám vstane dvacetkrát za noc, a pak sedí v nočním obleku, až popíše celý arch papíru – moje dcera nám to všecko vypravuje.²⁰⁾

Klaudio. Tak jest.

Leonato. Potom roztrhá psaní na tisíc kousků a zlobí se sama na sebe, že je tak nestydatá a píše člověku, o němž ví že se jí vysměje. *Já ho posuzuji podle sebe, praví, neboť já bych se mu vysmála kdyby mně psal; při vši své lásce bych to učinila.*

Klaudio. Pak upadne na kolena, pláče, vzdychá, bije se v prsa, trhá si vlasy, modlí se a volá: Ó sladký Beneši! Bože, dej mně trpělivost!

Leonato. Ano, tak si počíná; moje dcera to vypravuje: a někdy přemůže ji vášeň v té míře, že se moje dcera obává, aby si v zoufalosti něco neudělala. To je všecko samá pravda.

Don Pedro. Bylo by dobře, aby o tom zvěděl Beneš od někoho jiného, když ona sama s tím nechce ven.

Klaudio. A nač to? On by si z toho ztropil jenom žert, a ubohá slečna by se tím více trápila.

Don Pedro. Kdyby tak učinil, byla by šibenice milostí pro něho; ona je výtečná, líbezná dáma, a cnost její vznešena jest nade všecku pochybnost.

Klaudio. A rozšafná jest nad míru.

Don Pedro. Ve všem, až na lásku k Beneši.

Leonato. Ó milostpane, když moudrost a náruživost zápasí spolu v tak outlém těle, máme deset příkladů na jeden, že náruživost obdržuje vrch. Mám o ni starost, a to se vším právem, neboť jsem její ujec a poručník.

Don Pedro. Škoda že svou lásku nevěnovala mně, já bych odložil všecky ohledy a učinil bych ji svou polovicí. Prosím vás, řekněte o tom Benešovi, a poslechněte co na to poví.

Leonato. Myslíte, že by to bylo dobře?

Klaudio. Hero myslí opravdu že umře; neboť povídá že umře, nebude-li milována; že raději umře, nežli by mu to vyjevila; a bude-li se jí dvořit, že raději umře, nežli by na vlas upustila od své obyčejné tvrdosti.

Don Pedro. Dobře tak činí: kdyby svou lásku jevila touhou, dosti možná že by jí pohrdl; neboť ten člověk, jak všickni víte, jest velmi pohrdavého ducha.

Klaudio. On je velmi švarný člověk.

Don Pedro. Zevnitřek jeho jest skutečně slušný.

Klaudio. A Bůh ví, já ho mám za velmi rozšafného.

Don Pedro. On v pravdě jeví některé jiskry, které vypadají jako vtip.

Leonato. A myslil bych, že je také statečný.

Don Pedro. Jako Hektor, povídám vám; a co se týče půtek, vidíte, v tom ohledu je moudrý: on totiž buď se jim vyhýbá velmi rozšafně, anebo je podniká s bázní velmi křesťanskou.

Leonato. Bojí-li se Boha, tedy musí nevyhnutelně zachovávat pokoj, a kdyby jej zrušil, musel by vejíti v půtku se strachem a chvěním.

Don Pedro. Tak by se také zachoval, neboť on skutečně bojí se Boha, ačkoliv to není na něm znát, neb on to zakrývá svou šprýmovností. Já mám opravdu starost o vaši neteř. Máme hledat Beneše, abychom mu pověděli o její lásce?

Klaudio. Neříkejte mu o tom ničeho, milostpane; musí se jí to nějak rozumně vymluvit.

Leonato. To není možné, spíše by jí puklo srdce.

Don Pedro. Však o tom uslyšíme ještě více od vaší dcery, zatím to nechme vychladnout. Já mám Beneše velmi rád, a přál bych, aby skroušeně zpytoval svoje svědomí a přišel ku poznání, jak velice nehoden jest tak výborné ženy.

Leonato. Milostpane, líbí-li se? oběd jest připraven.

Klaudio (stranou). Nezblázní-li se nyní do ní, jakživ ani sám sobě nechci věřit.

Don Pedro (stranou). Nyní nastrojme tu samu síť pro ni, a to musí vyvésti vaše dcera a její komorná. Bude to švanda, když bude mysliti jeden o druhém, že je do něho zamilován, kdežto přece nic na tom není. Ten výjev bych rád viděl, budou to samé němé posušky. Pošleme ji zavolat ho k obědu.

Don Pedro, Klaudio a Leonato odejdou. Beneš vystoupí ze své skrýše za stromem.

Beneš. To nemůže býti žádný úskok, oni mluvili se vši opravdivostí. Vyzradila jim to Hero. Zdá se, že mají outrpnost se slečnou; zdá se, že láska její dosáhla nejvyššího stupně. Ona mne miluje! ta láska musí býti opětována. Slyšel jsem co se mně vytýká: oni praví, že bych se choval hrdě, kdybych pozoroval její lásku; pak povídají, že chce raděj umřít nežli dáti na sobě znát svou náklonnost. – Já se nemyslil nikdy ženit – nesmím se zdáti hrdým. – Šťastni, kdo se slyší pomlouvat, a mohou se podle toho spravovat. Oni praví že slečna je hezká, to je pravda, to dosvědčím; že je moudrá až prý na lásku ke mně – na mou věru, to jí nepřidává rozumu, ale také to právě není důkazem její pošetilosti, neboť já do ní budu nerázně zamilován. Budu nejspíše muset snést několik nejapných ousměšků a capartů vtipu, protože jsem tak dlouho si vyjížděl proti manželství; ale copak se chuť nemění? Člověk miluje někdy z mládí nějaký pokrm, jenž v stáří se mu oškliví; a měly by snad ústíčky, pořekadla a podobná papírová střelba mozku člověka zastrašit, aby nejednal podle libosti? Nikoliv, svět musí býti zalidňován. Když jsem řekl, že umru jako mládenec, nemyslil jsem, že se dočkám své svatby. – Zde přichází Blažena. Na mou kuši, je to sličná dáma; poznávám na ní jakési známky zamilovanosti.

Vystoupí Blažena.

Blažena. Proti mé vůli poslali mne, abych vás zavolala k obědu.

Beneš. Krásná Blaženo, já vám děkuji za vaše namáhání.

Blažena. Já se tak málo namáhala, abych zasloužila vašich díků, jako vy se namáháte mně je skládat; kdyby při tom bylo nějakého namáhání, nebyla bych přišla.

Beneš. Působí vám potěšení toto poselství?

Blažena. Zrovna tolik, co by se vešlo na špičku nože jakožto dávka pro kavku. – Vy asi nemáte hlad, pane; mějte se dobře.

Odejde.

Beneš. Ha! *Proti mé vůli poslali mne, abych vás zavolala k obědu* – v tom je dvojsmysl. *Já se tak málo namáhala, abych zasloužila vašich díků, jako se vy namáháte mně je skládat*, to je tolik, jakoby řekla: Jakoukoliv práci si беру k vůli vám, ta jest mi tak lehká jako děkování. – *Abych s ní neměl outrpnost, toť bych byl padouch; abych ji nemiloval, musel bych býti Žid.* Já si půjdu zaopatřit její obraz.

Odejde.

JEDNÁNÍ TŘETÍ

Výjev první.

Zahrada Leonatova.

Vystoupí Hero, Markéta a Voršila.

Hero. Skoč do návštěvny, milá Markéto,
tam najdeš tetku moji Blaženu
v rozmluvě s knížetem a Klaudiem.
Té pošeptej, že já i Voršila
se nacházíme v sadě, jediné
o ní mluvíce; že jsi poslouchala;
ať vkrade se do pleteného loubí,
do něhož zimolez, na slunci zraje,
vniknout mu brání – milcům podoben,
jenž, vypnuvše se láskou knížecí,
svou pýchu obracují proti moci,
která ji zplodila – a v skrýši té
ať naši rozmluvu poslouchá. Toť tvůj úkol,
vyved' to dobře, a teď opusť nás.

Markéta. Bezpečna buďte, hned ji přivedu.
Odejde.

Hero. Teď, Voršilo, když přijde Blažena,
my sem a tam chodíce v stromořadí
musíme mluvit jen o Beneši.
Jak vyslovím to jméno, vychvaluj
ho nade všecku mužskou zásluhu.
Má k tobě řeč zas bude, kterak on
jest churav láskou k Blaženě: z té látky
jest malitkého Milka chytrý šíp,
jenž doslechem již raní. Nyní počni.

Blažena *vystoupí v pozadí.*

Neb hle, tam Blažena se jako čejka
při samé zemi krade slyšet nás.

Voršila. Nejrozkošnější lov jest, vidět rybu
zlatými ploutvemi tok stříbrný
dělit a hltat políknutou vnađu;
tak my lovíme Blaženu, jenž právě
se skrčila pod svlačce úkrytem.
O moji úlohu nemějte starost.

Hero. Přístupme blíže, aby její ucho
nic neztratilo ze sladké té vnaďy.

Ony postoupí k loubí.

Jeť ona v skutku příliš zhrdává,
a duch její neskrocený a plachý
jak skalní sokol.

Voršila. Víte ale jistě,
že Beneš ku Blaženě zahořel
tak vroucně?

Hero. Kníže, také ženich můj
tak praví.

Voršila. Chtěli, byste jí to řekla?

Hero. Ba žádali mne o to, ale já
jim domlouvala, Beneš-li jim mil,
by nechali ho zápasiti s láskou,
nic znáti nedajíce Blaženě.

Voršila. A proč? což nezasluhuje ten šlechtný
mladík tak plného, blahého lůžka,
jaké jen Blaženino býti může?

Hero. Ó bůžku lásky! vím že zasluhuje
cokoli mužovi lze podat jen;
však krutějšího srdce příroda
nad Blaženino neutvořila:
pohrda, úsměšek jí z očí září,
zavrhuječích nač jen pohlédnou;
a rozum svůj tak vysoce vynáší,
že všecko jiné plevou se jí zdá;
ta nemůž cítit ani tvářit lásku
pro samu nadutost.

Voršila. I já tak smýšlím;
a protož v skutku nebylo by dobře,
by znala jeho lásku, ze které
by jenom posměch sobě ztropila.

Hero. Ba pravdu máš; já neviděla muže,
byť sebe moudřejší neb šlechtnější,
byť sebe mladší byl a sličnější,
jenž nebyl od ní zahnán: líce-li
měl bílé, sestrou prý by moh' jí být;
smědé-li, nátěrem prý špinavým
zohydila svůj vzorek příroda;
velký jest oštěp jí s nelepým hrotem,
malý zas achát špatně řezaný;
hovorný: korouhvička větrná,
nemluvný: špalek nepohyblivý.
Tak ku každému nevlídně se má,
i nepřiznává zachovalé cnosti,
co sluší nelíčené zásluze.

Voršila. Tak jest, ta pomluvačnost není chvalná.

Hero. Ba právě, být tak divným, nespůsobným²¹⁾
jak Blažena, nemůže býti chvalné.
Kdo však jí má to říci? Mně by se
do očí smála, úštipačným vtipem
na smrt mne soužila. Necht' raději
se Beneš vzdechy svými usouží,
co oheň tutlaný se uvnitř trávě;
lepšíť to smrt, než pojít úsměškem,
což tolik, jako býti ulehtán.

Voršila. Jen jí to řekněte, co odpoví.

Hero. Ne; promluvíím dřív ještě s Benešem
i řeknu mu, by přemoh' vášeň svou;
při tom si ňáskou lehkou chybičku
na tetku vymyslím: neřekla bys,
jak otravuje lásku slovo zlé.

Voršila. Ó, také křivdy nečinte své tetce.

Při bystrém, výtečném svém rozumu,
kterýmžto slyne, jak by mohla být
tak příliš zaslepena, aby zhrdla
tak vzácným mužem jako Beneš jest.

Hero. Ont' první mezi všemi ve Vlaších,
vyjmouc drahého mého Klaudia.

Voršila. Nemějte, slečno, za zlé mně, mluvím-li
jak smýšlím: po celé Itálii
pro sličnost, rozum, mrav i statečnost
vyhlášen Beneš jest nad jiné všecky.

Hero. On v pravdě vůbec výtečnou má pověst.

Voršila. Tu zásluha jen skutek předešla. –
Kdy bude vaše svatba, slečno?

Hero. Co nejdřív, zítra snad. Teď pojďme, já
chci užít rady tvé stran obleku,
jak nejlíp na zítřek se ustrojít.

Voršila (*stranou*). Ta nám šla na lep; věřte, tu jsme chytly.

Hero (*těž stranou*). Tomu-li tak, jest láska náhodou;
ten padne šípem, ten zas nástrahou.

Odejdou.

Blažena *vystoupí ze své skryše.*

Blažena. Jaký v mém uchu žár? zdaž věřit mohu?

tak přísně-li se kárá hrdost má?
Již, dívčí pýcho, poroučím tě Bohu,
neb jenom tak mé blaho vykvětá.
Miluj mne, Beneši, a odměnou
ti bude srdce moje skrocené,
neb ráda podám k sňatku ruku svou
do vřele milující ruky tvé.

Já slyšela vynášet tvoje cnosti,
však znám je sama líp ze zkušenosti.

Odejde.

Výjev druhý.

Pokoj v domě Leonatově.

Vystoupí Don Pedro, Klaudio, Beneš a Leonato.

Don Pedro. Počkám jenom až budete míti po svatbě, pak půjdu do Aragonie.

Klaudio. Já vás tam doprovodím, milostpane, s vaším dovolením.

Don Pedro. Nikoliv, to by byla zrovna tak veliká kaňka do lesku vašeho manželství, jako když ukážeme dítěti nové šaty a zapovíme mu v nich chodit. Já si pouze vyžádám Beneše za společníka, neboť ten jest od hlavy až do paty jen samá veselost; on dvaneb třikráte přeřízl Milkovi tětivu, a ten malý šibeničník netroufá si více na něj střílet: máť on srdce zdravé jako zvon, a jazyk jeho je klapadlo, proto co má na srdci, má také na jazyku.

Beneš. Já již nejsem jaký jsem býval.

Leonato. To je také má řeč; zdáte se mně smutnější.

Klaudio. Doufám že jest zamilován.

Don Pedro. I dejte mně pokoj s tím vlačuhou; ten nemá v sobě kapky pravé krve, aby se ho mohla opravdu láska chytit; je-li truchliv, tedy nemá peněz.

Beneš. Mne bolí zub.

Don Pedro. Vytrhněte ho.

Beneš. Aby ho kat pověsil!

Klaudio. Dříve ho pověste, pak ho vytrhněte.²²⁾

Don Pedro. Nevídáno! vzdychat k vůli bolení zubu!

Leonato. Které pochází jenom od zavlhlosti anebo červa.

Beneš. Vždyť je dobře; vám je hej, ale kdybyste měli vy tu bolest.

Klaudio. Povídám že je zamilován.

Don Pedro. Ale nezdá se, že by měl nějakého zalíbení, leč by to bylo zalíbení v divném střídání kroje, neboť dnes přistrojí se za Holland'ana, zítra za Francouze, anebo do kroje dvou zemí najednou, od pasu dolů za Němce, v samé plundry, a od kyčlů nahoru za Španiela, bez kabátce. Pokud má zalíbení v takové pošetilosti, jakož se zdá že má, není proto ještě žádný zamilovaný blázen, jak se vám chce zdát.

Klaudio. Není-li do nějaké ženské zamilován, nelze již věřit starým znamením. On si již od rána přihlazuje klobouk: co by to znamenalo!

Don Pedro. Viděl ho někdo u bradýře?

Klaudio. To ne, ale bradýřův tovaryš byl u něho; a starou ozdobou jeho tváří vycpali již některý míč.

Leonato. Věru, on mnohem mladší vypadá bez vousů.

Don Pedro. I hle, on se maže pižmem. Nepoznáváte jeho nemoc po čichu?

Klaudio. To je tolik, jakoby řekl: ten slad'ounek panáček je zamilován.

Don Pedro. Nejpatrnější toho důkaz jest jeho zamyšlenost.

Klaudio. A kdypak míval obyčej umývá si tvář?

Don Pedro. Ano, anebo se líčit? Teď rozumím, proč se o něm takové věci povídají.

Klaudio. A jeho šprýmovnost, ta se schovala za nějakou strunu u loutny a řídí se chmatem.

Don Pedro. Věru věru, hrozné věci se o něm povídají; z toho vysvítá že je zamilován.

Klaudio. Však já vím kdo ho miluje.

Don Pedro. To bych sám rád věděl; založil bych se, že je to nějaká, která ho nezná.

Klaudio. Ta nemusí znát jeho zlé vlastnosti, když při tom všem chce za něj dát život.

Don Pedro. Tu budou muset pochovat tváří vzhůru.²³⁾

Beneš. Tím vším nedá se zahnat bolení zubů. – Starý pane, odstupte se mnou stranou; vymyslíl jsem si osm neb devět moudrých slov, které bych vám rád pověděl; ti floutkové nemusejí to slyšet.

Odejde s Leonatem.

Don Pedro. Na mou kuši, on s ním jde mluvit strany Blaženy.

Klaudio. Bude tomu tak. – Zatím Hero a Markéta provedly svou věc u Blaženy, a teď již ti dva medvědi nebudou se více kousat na potkání.

Vystoupí Don Juan.

Don Juan. Pane a bratře můj, pozdrav vás Bůh.

Don Pedro. Dobrý den, bratře.

Don Juan. Máte-li pochvíli, rád bych s vámi promluvil.

Don Pedro. Potají?

Don Juan. Líbo-li; – však hrabě Klaudio může poslouchat, neboť se ta věc týká jeho.

Don Pedro. Oč se jedná?

Don Juan (ku Klaudiovi). Míníte se, pane, zítra oženit?

Don Pedro. Vždyť víš že chce.

Don Juan. Víím že by nechtěl, kdyby věděl co já vím.

Klaudio. Je-li v tom nějaká překážka, prosím vyjevte ji.

Don Juan. Vy snad myslíte že vás nemilují; to se ale ukáže později, i budete smýšlet o mně lépe, až uslyšíte co vám vyjevím. Můj bratr, myslím, váží si vás vysoce, a ve své srdečné příchylnosti k vám pomohl vám k vašemu nastávajícímu sňatku: věru, škoda přímlyvy, škoda vší práce.

Don Pedro. Jak to? co jest?

Don Juan. Přišel jsem vám říci, bez okolků (neb ji už dávno lidé roznášejí), že slečna vás klame.

Klaudio. Kdo? Hero?

Don Juan. Ona sama, Leonatova Hero, vaše Hero, číkoliv Hero.

Klaudio. Že klame?

Don Juan. To slovo je příliš dobré k vyličení její špatnosti, mohu říci že činí horší věci: vymyslete si špatnější slovo, a já vám ukáži že jí sluší. Nedivte se dokud nenabudete dalších důkazů; ale pojd'te dnes v noci se mnou a uvidíte, jak bude okno její komnaty navštíveno. Budete-li ji pak ještě milovati, dejte se s ní zejtra oddat; a však lépe by slušelo vaší cti, abyste změnil svůj oumysl.

Klaudio. Může-liž to býti?

Don Pedro. Nechci tomu věřit.

Don Juan. Můžete se přesvědčit na vlastní oči; chcete-li jít se mnou, ukáži vám dosti; až pak více uvidíte a uslyšíte, můžete se podle toho řídit.

Klaudio. Uvidím-li této noci něco, co ji činí nehodnou býti mou chotí, před samým oltářem ji zahanbím.

Don Pedro. A poněvadž já pro tebe o ni žádal, spojím se s tebou k jejímu zahanbení.

Don Juan. Já ji nechci nic dále pomlouvat, až sami budete mými svědky; jenom nedejte na sobě ničeho znát až do půlnoci, však skutek se okáže.

Don Pedro. Ó jak truchlivý obrat vzal tento den!

Klaudio. Ó jak v pravý čas odvráceno neštěstí!

Tak řeknete, spatřivše výsledek.

Odejdou.

Výjev třetí.

Ulice.

Vystoupí Kalina a Břečka se Stráží.

Kalina. Jste lidé hodní a věrní?

Břečka. I toť, sice by jim nebylo pomoci, museli by trpět spasení jak těla tak duše.

Kalina. To by byl příliš malý trest pro ně, kdyby se nějakého stoupenstva dopustili, jsouce zvoleni za knížecí stráž.

Břečka. Nuže, dejte jim rozkaz, sousede Kalino.

Kalina. Přede vším, kdo myslíte, že by nejvíce zasluhoval býti závodčím?

První strážník. Janek Placka, pane, anebo Jíra Vondráčkovíc, neboť ti umějí číst a psát.

Kalina. Pojd'me sem, sousede Vondráčku: Pán Bůh vás obdařil dobrým jmenem; míti schopnosti je dar štěstí; čtení a psaní přichází od přirozenosti.

První strážník. To obojí, pane veliteli –

Kalina. Vy umíte, vím že jste chtěl tak odpovědít. Dobře, za své schopnosti děkujte Pánu Bohu a nechlubte se tím; a co se týče vaší umělosti ve čtení a psaní, s tou se vytaste, až takových marností nebude potřebí. Vás tu pokládají za nejschopnějšího, abyste byl závodčím strážce, proto vezte lucernu. Rozkaz váš zní takto: Každého, kdoby se tu šmejdil, toho lapněte; každého, kdo tady jde, zastavte ve jmenu knížete.

Druhý strážník. A což kdyby nechtěl zůstat stát?

Kalina. Tedy si ho nevsímejte a nechte ho; pak svolejte ostatní stráž a děkujte Bohu, že jste zproštěni špatného člověka.

Břečka. Nezůstane-li stát, když mu to poručíte, tedy není žádný knížecí poddaný.

Kalina. Ovšem, a jim není do žádného nic leč do knížecích poddaných. – Také nemáte dělat po ulici žádného hluku, nebo tlachat a klábosit na stráž, to je tuze přístojné a nemůže se trpět.

Druhý strážník. My raději budeme spát než klábosit, my víme co se sluší na stráži.

Kalina. Vy mluvíte jako starý a velmi pokojný strážník; neboť nevím co by spaní mohlo škodit: jen dejte pozor, aby vám partizány neukradli. – Potom musíte vejít do všech hospod a říct opilým aby šli spat.

Druhý strážník. A což když nebudou chtít?

Kalina. Tedy je nechte vystřízlivět, a když vás ještě nebudou chtít poslechnout, můžete se vymluvit, že jste se zmýlili v osobách.

Druhý strážník. Dobře, pane.

Kalina. Potkáte-li zloděje, máte podle svého ouřadu právo, míti ho v podezření, že není žádný poctivý člověk: a s takovými lidmi čím méně se obíráte, tím líp pro vaši čest.

Druhý strážník. Když bychom ale věděli o někom, že je zloděj, nemáme se ho chopit?

Kalina. Toť arci můžete podle svého ouřadu; já ale myslím, kdo sáhá na smůlu, že se zamaže, pročež chytivše zloděje nejbezpečněji učiníte, když mu dáte příležitost ukázat se co je zač a vykrást se z vaší společnosti.

Břečka. O tobě, kamaráde, říkali vždycky že jsi dobrotisko.

Kalina. A to vším právem; kdyby přišlo na mou vůli, já bych nedal ani psa oběsit, neřku-li člověka, který má v sobě kousek cti.

Břečka. Uslyšíte-li v noci dítě křičet, zavolejte na kojnou, aby mu dala pít.

Druhý strážník. Což kdyby kojná spala a neslyšela nás?

Kalina. Tedy jděte pokojně svou cestou, ať si ji dítě probudí svým křikem; neboť bahnice, která nechce slyšet své jehně když bečí, nebude odpovídat teleti které bučí.

Břečka. Toť je tak.

Kalina. To je celý rozkaz. Vy, závodčí, představujete osobu samého knížete; kdybyste v noci knížete potkal, můžete ho zastavit.

Břečka. Pro pána krále, to myslím nemůže.

Kalina. Pět grošů na jeden sázím s každým, kdo zná pravidla, že ho může zastavit; to se rozumí že ne proti jeho vůli.

Břečka. To si myslím.

Kalina. Ha ha ha! Teď, pánové, dobrou noc; a přihodí-li se něco důležitého, zavolejte mne; zatím se řiďte podle svého a svých druhů rozumu – dobrou noc. – Pojd'te, sousede.

Druhý strážník. Dobře, pánové, my známe svůj rozkaz: vysedíme tady na lavici před kostelem do dvou hodin, a pak půjdeme všickni spat.

Kalina. Ještě slovíčko, poctiví sousedé: prosím vás, dejte pozor na vrata u pana Leonata; neboť když má zítra být svatba, bude tam veliký hluk v noci. S Bohem, buďte ostražití, prosím vás.

Kalina a Břečka odejdou. Vystoupí Borachio a Kunrát.

Borachio. Hej, Kunráte!

Stráž (stranou). Ticho, ani nemukejte.

Borachio. Kunráte, jářku!

Kunrát. Tu jsem člověče, vždyť tě šťouchám do lokte.

Borachio. Proto mne loket svrbí; hned jsem si myslil, že z toho dostanu svrab.

Kunrát. Na to ti zůstanu odpověď dlužen, teď honem vypravuj.

Borachio. Vtiskněme se pod tuhle stříšku, neboť poprchá, a já ti všecko povím o té své opici.

Stráž (stranou). Nějaká zrada, pánové, držme se pohromadě.

Borachio. Tedy věz, já vydělal na Don Juanovi tisíc dukátů.

Kunrát. Zdali možná, aby nějaké lotrovství bylo tak drahé?

Borachio. Spíše bysi se měl ptát, může-li jaký lotr býti tak bohat; neboť když bohatí lotři potřebují chudých, tito mohou si stanovit cenu podle libosti.

Kunrát. Tomu se divím.

Borachio. Je vidět žeš nezkušený. Víš že moda v kabátcích, kloboucích nebo pláštích není pro člověka ničím.

Kunrát. Arciť, vždyť je to oblek.

Borachio. Ale já myslím moda.

Kunrát. Inu, moda je moda.

Borachio. Právě tak bych mohl říci: blázen je blázen. Ale nevidíš-li, jaká zlodějská šereda je ta moda?

Stráž (*stranou*). Toho Šeredu znám, to byl těch posledních sedm let hanebný zloděj: on si vám chodí jako pán; na to jméno se pamatují.

Borachio. Neslyšel jsi nikoho mluvit?

Kunrát. Neslyšel, to byla korouhvička na domě.

Borachio. Nevidíš, jářku, jaká zlodějská šereda je ta moda? jak všem ztřeštěncům mezi čtrnáctým a pětaticátým rokem rozum plete? někdy je obléká jako Faraonovy žoldnéře na onom začazeném obraze, jindy zas jako kněze modly Bela na starém kostelním okně, a zase jindy jako oholeného Herkulesa na špinavém, od červů prožraném čalounu, kdežto řemínek jeho kalhot zdá se tak hmotný jako jeho palice.

Kunrát. To všecko vidím, a uznávám, že moda spotřebuje více šatstva nežli člověk. Ale nejsi ty sám popleten tou modou, že jsi zapomněl na svou řeč, abysi mně vypravoval o modě.

Borachio. To nikoliv, ale věz, že jsem tuto noc milkoval s Markétou, slečninou komornou, a nazýval ji Hero; ona se vyložila z okna slečniny spací komnaty a dávala mi tisíckrát dobrou noc. – Ale já to nedobře vypravuji – dříve jsem ti měl povědět, kterak kníže, Klaudio a můj pán, umístění, postavení a navedení od mého pána Don Juana, dívali se na to zamilované zastaveníčko z pozdálčí v zahradě.

Kunrát. A měli Markétu za Heronu.

Borachio. Dvů z nich ji měli za ni, kníže a Klaudio, ale ten diblík můj pán věděl že je to Markéta, a dílem jeho se zakazování, které je svádělo, dílem tmavá noc, která je klamala, hlavně ale mé šibalství, potvrzující všechny klevety od Don Juana vyšlé, způsobilo, že Klaudio odešel pln vzteku a zapřisáhl se, že podle úmluvy sejde se s ní zítra v kostele a tam přede všemi lidmi ji zahanbí tím co viděl v noci, a pošle ji domů bez manžela.

První strážník. Ve jménu knížete, stujte.

Druhý strážník. Zavolejte pravého pana velitele. Tu jsme přišli na stopu velmi nebezpečnému a ohavnému kousku, o jakém kdy slýcháno.

První strážník. A také je v tom jistý Šereda; já ho znám, on nosí kadeř.

Kunrát. Pánové!

Druhý strážník. Však vy toho Šeredu budete muset vyzradit, za to vám stojím.

Kunrát. Ale pánové!

První strážník. Ani muk; my vám poroučíme, abychom vás poslechli jít s námi.

Borachio. To budeme pěkným zbožím, když nás tito lidé zvedli na své sochory.

Kunrát. Ba věru, bude po nás poptávka. Pojd'te, my půjdeme s vámi.

Odejdou.

Výjev čtvrtý.

Pokoj v domě Leonatově.

Vystoupí Hero, Markéta a Voršila.

Hero. Milá Voršilo, vzbud' mou tetku Blaženu, a řekni jí, ať vstává.

Voršila. Hned, slečno.

Hero. A popros ji, aby sem přišla.

Voršila. Již jdu.

Odejde.

Markéta. Myslím, že to druhé okruží by vám lépe na krk slušelo.

Hero. Prosím tě, milá Markéto, nech mne při tomto.

Markéta. Tohle zajisté není tak hezké, a věřte že i vaše tetka tak řekne.

Hero. Moje tetka je blázen, a tys druhý; já nechci jiné než toto.

Markéta. Váš nový čepec výborně se mně líbí, jen vlasy měla byste mít o pomyšlení tmavější; a ty vaše šaty jsou věru něco vzácného. Já viděla šaty vévodkyně Milánské, které tak vychvalují.

Hero. Ó ty prý jsou nade všecko.

Markéta. Na mou pravdu, proti vašim je to pouze noční oblek. Látka květovaný zlatohlav, lemování stříbrné, síla perlí, visuté rukávy, postranní rukávy, kolem krajky podložené

zamodralou dykytou: ale co se týče krásného, ušlechtilého, půvabného a výtečného vkusu, stojí vaše za deset jejích.

Hero. Kýž bych je nosila v radosti, neboť moje srdce jest nad míru těžké.

Markéta. Budeť ono ještě těžší pod břemenem muže.

Hero. Fi! že se nestydíš!

Markéta. Zač pak, slečno? že mluvím v počestnosti? Či není ženění něco počestného i při žebráku? a není váš pán počestný i bez oženění? Měla jsem, prosím za odpuštění, říci *břemenem manžela*. Nezkrotí-li zlý výklad dobrou řeč, toť nikoho nepohorším. Co pak je v tom zlého: *břemenem manžela*? Myslím že nic, jen když je to pravý manžel a pravá manželka; jinak byla by to lehkost a žádná tíže. Jen se zeptejte slečny Blaženy, tady přichází.

Vystoupí Blažena.

Hero. Dobré jitro, tetko.

Blažena. Dobré jitro, milá Hero.

Hero. Co je to? ty mluvíš nějakým stonavým hlasem.

Blažena. Mně se zdá, že jsem ztratila každý jiný hlas.²⁴⁾ – Hnedle je pět hodin, tetko, máš čas abys byla hotova. Věru, mně je velmi nanic.

Markéta. Jestli jste vy neodpadla od své víry, tedy již není bezpečno plout podle hvězd.

Blažena. Co tím chce říci ta bláhová?

Markéta. Já nic; dej Pán Bůh každému co si jeho srdce přeje!

Hero. Tyto rukavice poslal mi hrabě, jsouť napuštěny velmi příjemným vonidlem.

Blažena. Já jsem zacpána, tetko, já nemám čich.

Markéta. Panna a zacpána! – Člověk ovšem snadno nastydne.

Blažena. Pomoz mně Pán Bůh! pomoz mně Pán Bůh! jak dávno pak provozuješ to vtipné řemeslo?

Markéta. Od těch dob, co vy jste ho nechala; a což mi nesluší můj vtip výborně?

Blažena. Není ho dobře vidět, dej si ho na čepec. – Na mou pravdu, já jsem nemocna.

Markéta. Jisté bylině říkají *Carduus Benedictus*,²⁵⁾ tresť z ní měla byste si přiložit na srdce, to je jediný prostředek proti mdlobě.

Hero (*stranou*). Ty ji lehtáš bodláčím.

Blažena. Benediktus! Proč Benediktus? Má snad být nějaký význam v tom slově Benediktus?

Markéta. Význam? i zachovej Bůh, já s tím nic nemyslila, já mínila jenom krasovlásek. Vy snad myslíte, že myslím že jste zamilována; já nejsem takový blázen, abych myslila co by se mně líbilo, aniž se mně líbí nemyslit co mohu, aniž v skutku mohu si vynamyslit, i kdybych se celá rozmyslila, abyste byla zamilována, anebo měla být zamilovaná, anebo mohla být zamilovaná. A přece Beneš byl zrovna takový, a co se z něho nyní stalo: on se zaříkal, že se nebude nikdy ženit, a nyní při vši své vzdornosti docela vám zkrotnul.²⁶⁾ Zdali vy můžete být obrácena na jinou víru, nevím; ale mně se zdá, že koukáte jako každá jiná ženská.

Blažena. V jakém kroku jde tvůj jazyk?

Markéta. V nepravém kvapíku nejde.

Voršila se vrátí.

Voršila. Slečno, odstraňte se; kníže, hrabě, pan Beneš, Don Juan i všickni šviháci z celého města přicházejí pro vás, aby vás doprovodili do kostela.

Hero. Pomozte se mně přistojit, milá tetko, milá Markétko, milá Voršilo.

Odejdou.

Výjev pátý.

Jiný pokoj v domě Leonatově.

Vystoupí **Leonato, Kalina a Břečka.**

Leonato. Co mně chcete, poctivý sousede?

Kalina. Inu, milostpane, já bych vám rád něco v důvěrnosti pověděl, co se vás z blízka týká.

Leonato. Proším vás, jenom zkrátka, neboť vidíte že nemám kdy.

Kalina. Inu, to je to, milostpane.

Břečka. Ano, v pravdě, to je to.

Leonato. Co je to, moji dobří přátelé?

Kalina. Poctivý Břečka, pane, mluví trochu od věci: starý muž, pane, a jeho rozum není tak tupý, jak bych s boží pomocí přál aby byl; ostatně je muž počestný, jako ta kůže mezi jeho obočím.

Břečka. Ano, chvála Bohu, já jsem tak počestný, jako kterýkoliv stařec, který není počestnější nežli já.

Kalina. Exempla sunt odorosa, říkávají, sousede Břečko.

Leonato. Sousedé, vy jste nudní.

Kalina. Vaše Excellenci ráčí nám pochlebovat, my jsme jenom ubohého vévody ouředníci; ale v skutku, co se mne týče, kdybych byl tak nudný jako král, z celého srdce bych vám tu všecku nudnost věnoval.²⁷⁾

Leonato. Všecku tvou nudnost mně! ha!

Kalina. A kdyby jí třeba tisíckrát tolik bylo; neboť Vaše Excellenci má tak dobrou pověst jako kdokoli v městě; a jakkoli jsem jenom chudý člověk, s potěšením to poslouchám.

Břečka. A já také.

Leonato. Rád bych věděl, co mně máte co říci.

Břečka. Inu, pane, naše stráž dnes v noci, s dovolením Vaší Excellenci, lapila pár tak prohnaných šibalů, jakých jenom může být v Messině.

Kalina. Dobrý stařec, pane, on chce mluvit; jak říkáme: když přijde stáří, rozum ten tam. Pomoz Pán Bůh! je to přepodivná věc. – Dobře jste řekl, opravdu, sousede Břečko – dobře, Pán Bůh je dobrý pán; a když dvě lidé jedou na kobyle, jeden musí sedět vzadu. – Poctivá duše, věru milostpane, na mou pravdu, jako každý chlebojídek; ale, chvála Bohu, všickni lidé nejsou stejní; ach, ubohý soused!

Leonato. Opravdu, sousede, on se vám nemůže vyrovnat.

Kalina. To jsou dary od Boha.

Leonato. Já vás musím opustit.

Kalina. Jen slovíčko, milostpane: naše stráž, milostpane, skutečně zatkla dvě blahomyslné osoby, a my bychom je dnes ráno před Vaší Excellenci vyslyšali.

Leonato. Vyslechněte je jenom sami, a přineste mně protokol; já mám teď velmi naspěch, jak musíte pozorovat.

Kalina. Učiníme jak poroučíte.

Leonato. Vypíte sklenici vína, než půjdete; s Bohem.

Vystoupí Sloužící.

Sloužící. Milostpane, čekají na vás, abyste přivedl svou dceru jejímu choti.

Leonato. Již jdu; jsem hotov.

Odejde se Sloužícím.

Kalina. Proším vás, kollego, jděte pro Jíru Vondráčkovice, aby přinesl péro a inkoust do šatlavy; musíme ty lidi vyslechnout.

Břečka. A to musíme vyvést moudře.

Kalina. Nebudeme šetřit rozumu, za to vám stojím; zde je něco (*ukazuje na čelo*) co jim dá louskat. Jenom objednejte toho učeného písaře, který bude psát naši exkomunikaci, aby přišel ke mně do šatlavy.

Odejdou.

JEDNÁNÍ ČTVRTÉ

Výjev první.

Vnitřek kostela.

Vystoupí Don Pedro, Don Juan, Leonato, Mnich, Klaudio, Beneš, Hero, Blažena a jiní.

Leonato. Pojd'te, otče Františku, udělejte to krátce; jen co je obřad při oddavkách, zvláštní jejich povinnosti můžete jim vyčísti později.

Mnich. Přicházíte sem, milostpane, oddat se s touto slečnou?

Klaudio. Ne.

Leonato. Dát se s ní oddat, mnichu; oddávat budete ji vy.

Mnich. Slečno, přicházíte sem dát se oddat s hrabětem?

Hero. Ano.

Mnich. Ví-li někdo z vás o nějakých vnitřních překážkách vašeho sňatku, napomínám vás na spasení duše vaší, abyste to vyjevili.

Klaudio. Víte vy o nějakých, Hero?

Hero. O žádných, pane.

Mnich. Víte vy o nějakých, hrabě?

Leonato. Dovolím si odpovědět za něj: o žádných.

Klaudio. Ó, co si lidé dovolují! co všechno lidé činí každodenně, ani nevědouce co činí!

Beneš. Jakže, vykřikníky? Některé jsou vykřikníky smíchu, jako ha ha! he he!²⁸⁾

Klaudio. Buď svědkem, mnichu. – S dovolením, otče, zdaž chcete z vlastní vůle, nenucen mi dáti tuto dívku, dceru svou?

Leonato. Tak z vůle své, jakož mně dal ji Bůh.

Klaudio. A co mám já vám dáti v záměnu za tento bohatý a vzácný dar?

Don Pedro. Nic, leč byste ji samu vrátil zas.

Klaudio. Můj drahý kníže, vy mne šlechetné učíte vděčnosti. – Nuž, Leonato, nazpět ji vemte; svému příteli nechtějte darem dávat shnilé jablko. Onať jen tvářnost počestnosti má. Hle, jaké panenské to zardění; ó, jaký vážný pohled nevinnosti umí si dávat klamuplný hřích! Ta v tváři krev ostýchavým se zdá být svědkem čistoty. I kdož by pak na její panenství nepřisahal z jejího pohledu? To však je klam, znát' ona vřelost smilných rozkoší; to zardění jen z viny jest, ne z studu.

Leonato. Jak tomu rozumíte, pane?

Klaudio. Nechci ji; se záletnicí nelze mít mně spolku.

Leonato. Můj drahý pane, zdali jste, ji zkoušev, mladosti její odpor přemoha jí odňal panenství –

Klaudio. Víím já co chcete ří[c]i; obcoval-li jsem s ní, myslíte, že co manžela mne objala, což mírní její vinu. Ne, Leonato.

Já nikdy nezkoušel jí slovem lehkým, a vždy co bratr k sestře zachoval jsem k ní počestnou slušnost, čistou lásku.

Hero. A zdála já se být k vám jinačí?

Klaudio. Proklaté zdání! já je zahanbím. Ty zdáš se být Dianou v jejím kruhu,

čistou co nerozvitě ještě poupě;
však krev máš bujnější nad Venuši,
i nad vykrmená ta zvířata,
jež plahočí se v bujné smyslnosti.

Hero. Jest pán můj při sobě, že mluví takto?

Leonato. Můj kníže, mluvte vy.

Don Pedro. Což mluvit mám?

Zahanben stojím, že jsem obecnou
namlouval děvku svému příteli.

Leonato. Slyším-li dobře, nebo jest to sen?

Don Juan. Ba dobře slyšíte, a pouhou pravdu.

Beneš. To nepodobno k sňatku.

Hero. Pravdu, Bože!

Klaudio. Povězte, Leonato, stojím zde?

jest toto princ, a toto bratr princův?
to tvář Herony? naše oči naše?

Leonato. To vše jest tak, co ale z toho, pane?

Klaudio. Otázku rád bych vaší dceři dal;

naříd'te jí svou mocí otcovskou,
jíž vládnete, ať pravdu odpoví.

Leonato. Jako žes dítě mé, odpověz pravdu.

Hero. Přispěj mi Bůh! jaké to dolehání!

Jaký tu se mnou výslech zaveden?

Klaudio. Vyznejte, kterak vaše jmeno zní.

Hero. Neříkají mně Hero? kdo si troufá
to jmeno prznit?

Klaudio. Ba, to může Hero.

Zprznitě Hero sama čest Herony.

Kdo byl ten muž, s kterým jste včera v noci
před jednou hodinou mluvila s okna?

Nejste-li vinna, tedy odpovězte.

Hero. V tu hodinu jsem nemluvila s nikým.

Don Pedro. Nuž tedy vinna jest.²⁹⁾ – Vás, Leonato,

mně líto; než svou ctí se dokládám,
já, bratr můj, i zklamaný ten hrabě
jsme byli svědkové, jak včera v noci
s jakýmsi darebou mluvila oknem,
který co prostopášný nestyda
tisíceré jí připomínal schůzky,
jež spolu tajně mívali.

Don Juan. Ó fi!

ni opakovat nelze řeči ty,
neb schází mluvě slušných výrazů,
nedat pohoršení. Má hezká slečno,
nezvedenosti vaší jest mi žel.

Klaudio. Ó Hero! jakou byla bys Heronou,

by tělesných tvých vнад jen odpolu
se bylo mysli dostalo a srdci!

Buď s Bohem, ohyzdná ty krásko, s Bohem,
ty sličná neplecho, neplechá sličnosti!

Pro tebe zamknu všechny brány lásky,
své zraky podezřením obalím,

by v kráse, této roušce bezbožnosti,
nižádných víc nespátrovaly vнад.

Leonato. Není tu ostré dýky pro mé srdce?

Hero omdlí.

Blažena. Co jest to, tetko? ty jsi bez sebe?

Don Juan. Pojd'mež; to, co tu na jevo vychází,
přivádí mdlobu jí.

Don Pedro, Don Juan a Klaudio odejdou.

Beneš. Co schází slečně?

Blažena. Mrtva tuším; ujče
pomozte! milá Hero! – pane Beneši?

Leonato. Ó krutý osude, již nevzdaluj
od ní své ruky; smrt jen může hanbu
její přikrýti.

Blažena. Kterak jest ti, Hero?

Mnich. Seberte síly, slečno.

Leonato. Prohlídáš?

Mnich. A proč by neměla?

Leonato. Proč? Zdaliž hanbu její všechno vůkol
nehlásá? Může-liž zapřít to,
co vlastní její dosvědčila krev?³⁰)
Ó, neokřívej, Hero, neotvírej
své oči více; kdybych mníti měl,
že neumřeš v tu chvíli, síly tvé
že mocnější jsou nežli tvoje hanba:
sám sáhl bych, nedbaje výčitek,³¹)
na skoupost přírody, že jediným jen
mne obdařila dítětem; to jedno
jest pro mne mnoho, ó proč jedno mám!
Ó žes kdy milá byla zraku mému!
Proč raději má ruka z outrpnosti
nezvedla u vrat dítě žebračino?
To kdyby vzalo hanby poskvřnu,
mohl bych říci: V tom nemám podílu,
ta poskvřna z cizích pochází ledví.
Než moje dítě, jež jsem miloval,
má radost jediná a moje pýcha,
kterou jsem cenil výš nad sama sebe,
ta v louž upadla špinavého kalu,
že širé moře nemá dosti vody,
by očistilo ji, ni soli dost,
umořit hnilobu té nákazy.

Beneš. Prosím vás, pane, upokojte se,
já sám jsem celý zaražen, že nevím
co říci mám.

Blažena. Ó věřte, pouhá jest to pomluva!

Beneš. Spala jste, slečno, této noci s ní?

Blažena. Tenkrátě ne, ponejprv za celých
dvanáct měsíců.

Leonato. Ó již pochybnosti
není nižádné. Kruhy železnými
co bylo spiato, ještě víc se tvrdí.

Zda knížata by lhali? Klaudio?
který tak rád ji měl, že slzami
tu hanbu smýval, ze které ji vinil.
Pryč s ní, nechť umře.

Mnich. Slyšte málo slov;
neb já ten celý čas jen proto mlčel
a podivné dal průběh příhodě,
bych pozoroval slečnu; znamenal jsem
tisíceré na lících zardění
ustupovati nevinnosti rouchu
v andělské bělosti, jí z oka plál
oheň trávící knížat nařknutí.
Jmenujte bláznem mne, nevěřte ani
v mou učenost, ni v moje zkušenosti,
které ji stvrzuje svou pečeti,
ni stáří mému, ani důstojnosti
kněžského ouřadu, když zpanilá
ta slečna netrpí bez viny své
nějakým omylem.

Leonato. Nemůž to býti:
hle, všechno zbytek její cnosti ten jest,
že nechce rozmnožit svou vinu lží;
vždyť nezapírá; proč ty omluvou
přikrývat chceš, co v nahotě se jeví?

Mnich. Kdo, slečno, jest ten muž, s kterým vás nařkli?

Hero. To nejlíp vědí ti, kteří mne viní,
já neznám nikoho, a vím-li více
o muži některém, než panenská
mně dovoluje čest, dojíti nechci
svých hříchův odpuštění. – Drahy otče,
dokážete-li, s některým že mužem
já v době neslušné se scházela,
aneb že s kýmkoli včerejší noci
jsem mluvila, ve spravedlivém hněvu
mne zapudíte, umučte trýzněním.

Mnich. V té věci divný musí omyl být.

Beneš. Dvů z vinitelů poctiví jsou muži,
opatrnost-li jejich oklamána,
vězí v tom Juan, levoboček ten,
který jest pln hanebných okladů.

Leonato. Nevím; pravá-li jejich obvinění,
já těma rukama ji roztrhám;
než, pakli na cti ublíženo jí,
zvědět to, jakkoliv jsou vznešení.
Tak ještě krev má věkem nevyschla,
ni rozum můj tak neochábl stářím,
aniž mě neštěstí všech prostředků
pozbavilo, neb zlé chování přátel,
bych nenalezl, k hněvu popuzen,
i sílu těla, bujnost úmyslu,
dostatek prostředků i přátel věrných
k úplné pomstě.

Mnich. Ustaňte na chvíli,
a rady mé užíte v této věci.
Za mrtvu opustit' vaši dceru,
nuž, nechte ji se utajit na krátko,
a vůbec rozhlase, že umřela.
Oblecte smutek, v rodinné své kryptě
zavěste hrobní nápis, vykonejte
s patřící slávou obřad pohřební.

Leonato. K jakému oučelu? co z toho pak?

Mnich. To vše-li vyvedeno bude řádně,
pak pomluva ustoupí litování;
toť něco již, větších však záměrů
docílit míním tímto způsobem
neobyčejným. Uslyšíce, jak ji
na místě usmrtila obvina,
budou ji všickni litovat, omlouvat;
neboť tak bývá: dokud něco máme,
nebývá ceněno to podle zásluh;
jak mile však co pro nás ztraceno,
tu mnohem víc o tom nalézáme cností,
než dřív jsme viděli. Tak Klaudio,
když uslyší, že způsobila smrt
jí slova jeho, uvede si v paměť
tu všecku její líbeznost, kterou
se skvěla za živa, a jeho duše
ušlechtilější ošatí ji krásou,
živějším, milostnějším půvabem,
než jak ji v skutku znal: – pak bude truchlit
(ač jestli pravou k ní jen lásku cítil),
vyčítat si, že tak ji těžce nařknul,
i třeba v domnění plného práva.
Učiňte tak, a buďte bezpečen, že
se oučinek ukáže šťastnější,
než může předzvídat mé domnění;
a bychom nic jiného nedosáhli,
zajisté věst o smrti slečnině
udusit stačí divné domnění;
a konečně se vždycky může ukrýt,
(jak poškvrna jejího jména žádá),
v pokojné útočiště klášterní,
od světa vzdálena i jeho hluku.

Beneš. Učiňte, pane, podle této rady;
já, ačkoli mě vroucí přátelství
ku knížeti i Klaudiovi poutá,
na čest svou přísahám, že v této věci
chci tak se tajně zachovat a slušně,
jak duše vaše k tělu vašemu.

Leonato. Hořký můj zármutek chytá se stébla.

Mnich. Teď srozumění jsme, přikročme k dílu;
lék musí nemoci být přiměřen.
Smrt život jest, sňatek jen odložen,

k trpělivosti mějte, slečno, sílu.

Mnich, Hero a Leonato odejdou.

Beneš. Slečno Blaženo, vy jste po celý ten čas plakala?

Blažena. Tak jest, a budu plakat ještě trochu déle.

Beneš. To bych si nepřál.

Blažena. Toho také není potřebí, já si to přeji sama.

Beneš. Já opravdu mám za to, že vaší krásné tetce stala se křivda.

Blažena. Ó jakou zásluhu by si o mne získal ten, kdo by jí ospravedlnil!

Beneš. Jest nějaký způsob, jakým by se dalo dokázat takové přátelství?

Blažena. Spůsob velmi snadný, ale přítele takového není.

Beneš. Je to úkol pro muže?

Blažena. Jest, ale ne pro vás.

Beneš. Já nic na světě nemiluji tak jako vás; není to divná věc?

Blažena. Tak divná věc, jako něco o čem nevím. Mohla bych rovněž i já říci: Já nic na světě tak nemiluji jako vás; ale nevěřte mně. A přece nelhu, já k ničemu se nepřiznávám a ničeho neupírám. – Mám starost o svou tetku.

Beneš. Na můj kord, Blaženo, ty mne miluješ.

Blažena. Nedokládejte se svého kordu a sněste jej.

Beneš. Já chci přísáhat při svém kordu, že mne milujete; a toho přinutím jej snísti, kdo by řekl že to není pravda.

Blažena. Nechcete sníst své slovo?³²⁾

Beneš. Se žádnou omáčkou, která by se na to jenom vymyslet dala; ujišťuji že tě miluji.

Blažena. Nuž tedy Bůh mně odpusť.

Beneš. Jaký hřích, milá Blaženo?

Blažena. Vy jste mne zastavil v šťastné chvíli; právě jsem vás chtěla ujistit, že vás miluji.

Beneš. Jen to učíte z celého srdce.

Blažena. Miluji vás tak z celého srdce, že z něho nic nezbyvá, čeho bych se na to mohla dokládat.

Beneš. Rcete, co mám učinit pro vás.

Blažena. Usmrťte Klaudia!

Beneš. Ha! ani za celý svět!

Blažena. Tím usmrcujete mne, že se zpouzíte. S Bohem.

Beneš. Posečkejte, milá Blaženo.

Blažena. Již jsem pryč, jakkoliv zde ještě meškám. – Vy mne nemilujete, prosím vás, nechte mne.

Beneš. Blaženo –

Blažena. Opravdu, já jdu.

Beneš. Dříve se musíme stát přátely.

Blažena. Vy si spíše troufáte býti mým přítelem, nežli býti se s mým nepřítelem.

Beneš. Jest Klaudio tvůj nepřítel?

Blažena. Neukázal svrchovanou hanebnost, když mou příbuznou osočil, pohanil a o čest připravil? – Ó že nejsem mužem! – Jak že! nosit ji na rukou až do té doby, kde si mají ruce podat, a potom veřejně ji obvinít, tak potupně – tak nemilosrdně – Ó Bože, že nejsem mužem! Já bych snědla jeho srdce na veřejném náměstí.

Beneš. Slyšte mne, Blaženo; –

Blažena. Že mluvila s mužským skrz okno? – pěkná lež!

Beneš. Ale Blaženo –

Blažena. Moje milá Hero! – jakou křivdu trpí, kterak jest potupena, zničena!

Beneš. Blaž–

Blažena. Knížata a páni! Věru, knížecí to svědectví, panský kousek; krásný milovník, věru! Ó jen k vůli němu chtěla bych býti mužem! nebo abych měla přítele, který by k vůli mně chtěl býti mužem! Ale mužnost rozplynula se v zdvořilost, statečnost a poklony; muži

proměnili se v samé jazyky, a k tomu v hladké. Kdo umí povědít lež a přísáhat na ni, ten již je tak udaten jako Herkules. Moje přání nepromění mne v muže, proto se utrámím co žena.

Beneš. Ustaňte, Blaženo. Jako že tato ruka má jest, já tě miluji.

Blažena. Užíte jí pro mou lásku k něčemu jinému, než k dokládání se jí.

Beneš. Myslíte opravdu ve své duši, že hrabě Klaudio ukřivdil Heroně?

Blažena. Tak jako že myslím a že mám duši.

Beneš. Dosti, já jsem váš, já ho vyzvu. Nechte mně políbit ruku vaši, než odejdu. Té ruky se dokládám, Klaudio mně to draze zaplatí. Co o mně uslyšíte, podle toho mne ceňte. Jděte, potěšte svou tetku. Já řeknu že jest mrtva. S Bohem.

Odejdou.

Výjev druhý.

Vězení.

Vystoupí Kalina, Břečka a Soudní písař v ouředním obleku; pak Stráž s Kunrátem a Borachiem.

Kalina. Jsme už všickni nahromadě?

Břečka. Honem sesli s polštářem pro pana soudního písaře.

Soudní písař. Kde jsou ti přestupníci?

Kalina. I toť jsem já a můj kollega.

Břečka. Ano, to jsme my; my máme vyslýchat protokol.

Soudní písař. Ale kde jsou ti provinilci, co mají být vyslýcháni? přiveďte je před pana primasa.

Kalina. Ano, přiveďte je přede mne. – Jak se jmenujete, příteli?

Borachio. Borachio.

Kalina. Prosím, napište to – Borachio – A vy, chlapíku?

Kunrát. Já jsem šlechtic, pane, a jméno mé jest Kunrát.

Kalina. Napište – pan šlechtic Kunrát. – Jak pak, pánové, posloucháte Pána Boha?

Obá. To si myslím, pane.

Kalina. Napište – že si myslí že poslouchají Pána Boha – a slovo Bůh napište napřed, neboť zachovej Bůh, aby Bůh neměl mít přednost před takovými darebáky! – Pánové, už je to dokázáno, že jste o málo lepší nežli taškáři, a již to asi tak nějak vypadne. Co na to odpovídáte?

Kunrát. Inu, pane, my povídáme, že nejsme žádní taškáři.

Kalina. Zpropadněte to vtipný chlapík, jářku; ale však já s ním zatočím. – Pojd'te vy sem, chlapíku; já vám něco pošeptám, pane: já vám povídám, že vás mají za taškáře.

Borachio. Povídám vám, pane, že nejsme žádní taškáři.

Kalina. Dobře, odstupte. – Na mou pravdu, oni vedou stejnou řeč. – Napsal jste to, že nejsou žádní taškáři?

Soudní písař. Pane primase, vy je nevyslycháte dobře; musíte sem zavolat stráž, která je obvinila.

Kalina. I arciť, tak se to patří. – Zavolejte stráž. – Pánové, poručím vám ve jménu knížete, abyste obvinili tyto muže.

První strážník. Tento člověk povídal, že Don Juan, bratr knížete, je lotr.

Kalina. Napište: kníže Juan lotr. – Totě patrná křivopřísežnost, nadávat bratru knížete lotrů.

Borachio. Pane primase –

Kalina. Prosím tě, člověče, drž hubu; tvůj vzhled se mi docela nelíbí, to ti povídám.

Soudní písař. Co povídal víc?

Druhý strážník. Inu, že dostal tisíc dukátů od Dona Juana za křivé nařknutí slečny Herony.

Kalina. Totě tak patrná loupež jak jen může být.

Břečka. Na mou věru, to jest.

První strážník. Pak že hrabě Klaudio na jeho řeči sobě umínil zahanbit Heronu přes celým shromážděním a nevzít si ji.

Kalina. Ó ty darebáku! za to budeš odsouzen k věčnému vykoupení.

Soudní písař. Co víc, příteli?

Druhý strážník. To je všecko.

Soudní písař. A to je více, pánové, nežli můžete zapřít. Kniže Juan dnes ráno tajně ujel, Hero byla tím způsobem nařknuta, zamítnuta, a na to umřela z hoře. – Pane primase, dejte tyto lidi svázat a odvést k Leonatovi; já půjdu napřed a ukáži mu protokol.

Odejde.

Kalina. Svažte je.

Břečka. Spoutejte je.

Kunrát. Pryč, vy blázni!

Kalina. I hrome, kde je písař? – ať to napíše – knížecí ouředník blázen. – Pojd'te, svažte je. – Ty ničemný chlape!

Kunrát. Jděte, vy jste osel oslovská!

Kalina. Máš ty takový dešpekt před mým ouřadem? takový dešpekt před mým stáří? – Ó kdyby tady jen byl, aby napsal že jsem osel! Pánové, pamatujte si to, že jsem osel, třeba to nebylo napsáno; nezapomínejte že jsem osel. – Ty, darebáku, jsi pln bohabojnosti, to se ti dokáže dobrým svědectvím. Já jsem rozumný muž, a ještě víc: já jsem ouředník, a ještě víc, já jsem usedlý člověk, a ještě víc: já jsem tak dobrý kus těla jako kdokoli v Messině; já znám zákony, aha! já mám hezké jmění, aha! já přišel již o mnoho, aha! já jsem člověk, který má dva kabáty a všecko čisté na těle! – Odved'te ho. Ó kdyby to jen bylo napsáno že jsem osel.

Odejdou.

JEDNÁNÍ PÁTÉ

Výjev první.

Před domem Leonatovým.

Vystoupí Leonato a Antonio.

Antonio. Samým jen truchlením si život krátíš;
nenítě moudré, zármutku pomáhat
proti samému sobě.

Leonato. Nech, prosím tě,
té rady své, kteroužto ucho mé
tak málo chápe jako vodu síť.
Já nechci rádce, nechci těšitele,
leč který neštěstím by mně se rovnal.
Přived' mně otce, jenž tak jako já
své dítě miloval, a nyní takto
své potěšení vidí zmařené,
ten ať mně mluví o trpělivosti.
Měř hoře jeho s mým na dýl a šíř,
by na vlas srovnalo se oboje,
to s tím, ta lítost s tou, tah za tahem
v každinké způsobě a každé formě;
a takový-li muž se bude smát,
hladit si bradu, rozkoší zvat žalost,³³⁾
a místo úpění jen výskat, hoře
přikrývat příslovími, neštěstí
zapíjet po nocích, přived' mi jej,
budeť mým učitelem v trpění.
A však nestává muže takového.
Přesnadno, bratře, dávat lidem radu
a těchu v bolesti, kteréž my sami

nepodléháme; než zakusme jí,
a vášní bude naše rozšafnost;
jež chtěla vzteku předpisovat lík,
nití hedbávnou vázat zuřivost,
zaklínat větrem bol, zoufání slovy.
On leckdo káže trpělivost lidem
zarmoucenosti tíží sklíčeným,
ničí však cnost ni moudrost nestačí,
by zachoval svůj mrav, když podobný
potká ho osud. Nechci víc tvé rady,
neb bol můj domluvy tvé přehlušuje.

Antonio. V tom muži od dětí se neliší.

Leonato. Prosim tě, mlč: chcít' z masa být a z krve;
nevím o takém dosud mudrci,
jenž zubů bolení bez nářku snášel,
a byt' i jako Bůh byl moudře psal
a za nic páčil neštěstí a muka.

Antonio. Jen aspoň nechtěj sám nést všechnen žal,
nech též ucítit jej své křivditele.

Leonato. To jest věc rozumná; tak učiním.
Mé srdce praví: křivděno Heroně.
Nuž zvít' o tom i Klaudio i kníže,
a všickni ti, co ukřivdili jí.

Vystoupí Don Pedro a Klaudio.

Antonio. Hle, kníže s Klaudiem tu ve spěchu.

Don Pedro. Dobrého jitra.

Klaudio. Dobrý den vám, páni.

Leonato. Poslyšte, pánové. –

Don Pedro. My pospícháme.

Leonato. Tak! pospícháte milostpane! dobře –
Bůh proved' vás – tak na spěch teď? – vše jedno.

Don Pedro. Nezačínejte hádek s námi, starče.

Antonio. By hádka jemu dopomohla práva,
ležel by někdo z nás.

Klaudio. A kdo mu křivdí?

Leonato. Ty, ty křivdíš mně, mrzký pokrytče! –
Pryč ruku s kordu, nebojím se tebe.

Klaudio. Zlořečená by byla ruka má,
by tobě, starče, chtěla strach nahánět.
Nechápalat' se ruka moje kordu.

Leonato. Netrop si ze mne posměch, člověče,
já nemluvím co pošetilý stařec
anebo blázen; já se nevychloubám,
co z mládí jsem vyváděl, co bych činil
nesklíčen stářím. Věziž Klaudio,
tys nevinné mé dítě, ty jsi mne
tak velmi urazil, že přinucen jsem
svou přednost odložit, a šedin svých
nešetře, nic i ran ze mnohých pŭtek,
na souboj zvu tě, zkusit mužnost tvou.
Tys křivě nařknul nevinné mé dítě,
ta hanba dýkou prohnala jí srdce,

že v hrobě leží teď u předků svých,
v hrobě neúhonném až na potupu,
kterou jí způsobila špatnost tvá.

Klaudio. Má špatnost?

Leonato. Tvoje špatnost, Klaudio.

Don Pedro. Máš křivdu, starče.

Leonato. Milostpane můj,
dámt' na tělo mu důkaz, má-li chuť,
vzdor cvičenosti jeho šermířské,
mladosti květu, síle bujaré.

Klaudio. Ustupte, nechci mít co činit s vámi.

Leonato. Tak mne odbýváš? Tys mé dítě zabil,
zab nyní mne, to aspoň zabíš muže.

Antonio. Musíš on zabít dva, i oba muže.

Než co je na tom, nechat' prozatím
zabije jednoho, já pokusím se
o něj, ať jenom se mně postaví.
Pojď se mnou, chlapče, pojď; chci vám ukázat,
panáčku můj, kterak se šermuje;
tak učiním, na čest svou šlechtickou.

Leonato. Bratře, –

Antonio. Ó, jen mne nech, Bůh ví jak neteř svou
jsem miloval, tu nyní do hrobu
přivedlo utržení darebákův,
jenž troufají si postavit se muži,
tak jako já za jazyk hada chytout.
Ti chlapi pitvorní, všeteční hejsci! –

Leonato. Antonio!

Antonio. Bud' zticha, já je znám,
vímt' já, co váží na poslední kventík:
chlubná to, nestydatá fintidla,
lichotní lháři, plni úštipků,
utrhační to klevetníci, s krokem
i tváří nachystanou k strašení,
a slovy zuřivými házející,
jak prý by naklepali protivníkům,
kdyby si troufali; a to je vše.

Leonato. Bratře Antonio –

Antonio. I copak na tom;
jen ty mne nech, to já si vyjednám.

Don Pedro. My nechcem, pánové, vás déle dráždit.

Mne velmi rmoutí dcery vaší smrt;
na mou však čest pravím, že nic křivého
nevytklo jí se, jenom pouhá pravda.

Leonato. Ó milostpane, –

Don Pedro. Nechci vás víc slyšet.

Leonato. Pojď, bratře můj, chci být slyšán.

Antonio. A musíš,
anebo odnese to někdo z nás.

Leonato a Antonio odejdou.

Vystoupí Beneš.

Don Pedro. Vida, tu přichází ten, jehož jsme šli hledat.

Klaudio. Co nového, pane?

Beneš. Dobré jitro, milostpane.

Don Pedro. Hnedle byste byl přišel k šarvátce.

Klaudio. Dvů bezzubí starci málem by nám byli nosy ukousli.

Don Pedro. Leonato a jeho bratr. Co myslíš? Kdyby bylo přišlo k půtce, nepochybuji, že bychom nebyli pro ně bývali příliš mladí.

Beneš. V zlé příčině neukazuje se pravá udatnost. Přicházím hledat vás oba.

Klaudio. My tebe již všude hledali; neboť jsme velmi těžkomyslní, a rádi bychom se vyrazili. Chceš nám být k tomu nápomocen svým vtipem?

Beneš. Já jej mám v pošvě, mám jej vytáhnout?

Don Pedro. Nosíš svůj vtip po straně?

Klaudio. To ještě nikdo nečinil, ačkoli mnozí vtip svůj na stranu odložili. – Prosím tě, vytaš se s ním, jako žádáme na muzikantech, aby nám zahráli od podlahy.

Don Pedro. Na mou čest, on jest bledý. – Jsi nemocen, anebo se na něco hněváš?

Klaudio. Buď vesel, člověče! Nevidáno, že hoře usmrtilo kočku; ty máš dosti srdnatosti, abys usmrtil takové hoře.

Beneš. Já se chci s vaším vtipem setkat na kolbišti, míníte-li ho proti mně užít. – Prosím vás, mluvte o něčem jiném.

Klaudio. Hej, podejte mu jiný oštěp; předešlý se mu zlámal.

Don Pedro. Při sám Bůh, on se mění vždy více: mně se zdá, že je opravdu rozhněván.

Klaudio. Kdo se hněvá, ať se válí.³⁴⁾

Beneš. Mám vám něco pošeptat do ucha?

Klaudio. Chraň mne Pán Bůh všeho vyzvání.

Beneš. Vy jste padouch, – já nežertuji; chci vám to dokázat jak chcete, čím chcete a kde chcete. Učiňte mi dosti, anebo vás vyhlásím za babu. Vy jste příčinou smrti milostného děvčete, a toho těžce zakusíte. Odpovězte pak přece.

Klaudio. Dobře, já se dostavím, slíbíte-li mne dobře vyčastovat.

Don Pedro. Cože, hostina? kvas?

Klaudio. Tak jest, jsem mu za to povděčen; on mne pozval na telecí hlavu s kaparami,³⁵⁾ a jestli mu ji nerozkrojím jak sluší a patří, řekněte že můj nuž nestojí za nic. Nebude při tom také nějaká sluka?³⁶⁾

Beneš. Pane, váš vtip má dobrý krok, on jde lehce.

Don Pedro. Povím ti, kterak onehdy Blažena chválila tvůj vtip. Já pravil, že máš outlý vtip. *Tak jest*, odpověděla ona, *outlonký a malinký*. Já řku: *nikoliv, on má veliký vtip*. Ano, doložila ona, *veliký a hrubý*. *Nikoliv*, povídám já, *jeho vtip jest dobrý*. *Ba právě*, dí ona, *on nikomu neublíží*. Na to já: *moudrý to mladík*, a ona: *ano, a opatrný*. Já zase: *a zná rozličné řeči*, načež ona: *to věřím; v pondělí večer mně přísahal na něco, co v outerý ráno zase odvolal: to jsou dvě rozličné řeči*. A tak ti celou hodinu rozbírala všecky tvé cnosti; konečně pak s povzdychnutím pravila, že jsi nejšvarnější jonák v celé Itálii.

Klaudio. A k tomu se dala do srdečného pláče, pravíc, že jí do toho nic není.

Don Pedro. Ano, tak si počínala; ale při tom všem myslím, že by ho srdečně ráda měla, kdyby ho tak na smrt nenáviděla. Toho starce dcera všecko nám pověděla.

Klaudio. Všecko, všecko; a na to nade všecko viděl ho Bůh, kterak se skrýval v zahradě.

Don Pedro. Kdy pak posadíme našemu moudrému Benešovi ty veliké rohy na hlavu?

Klaudio. Abychom pod to napsali: Tu bydlí Beneš, který se oženil?

Beneš. Mějte se dobře, mladíku, znáte můj oumysl; teď zanechám vás vašim šprýmům. Vy se oháníte svými žerty jako chvástač kordem, jenž chvála Bohu nikoho neraní. – Milostpane, já vám děkuji za všecku vaši laskavost; musím se odloučit od vaší společnosti. Váš postranní bratr upláchl z Messiny: vy jste spolu usmrtili přemilé a nevinné děvče. Co se týče tohoto pana Holobrádka, my se spolu setkáme; zatím necht' je s Bohem.

Odejde.

Don Pedro. On to myslí opravdu.

Klaudio. Zcela opravdu, a vsadil bych, že z lásky k Blaženě.

Don Pedro. A vyzval tě?

Klaudio. Ve vši opravdivosti.

Don Pedro. Jak hezky to člověku sluší, když obleče kabát a zpodky, ale rozum nechá doma!

Klaudio. Takový člověk je pak obr naproti opici, ale opice je naproti němu doktor.

Don Pedro. Teď toho již nechme, chystejme se na věci vážné. Neřekl-liž, že bratr můj upláchl?

Vystoupí Kalina, Břečka, pak Stráž s Kunratem a Borachiem.

Kalina. Jen dál, pane; jestli vás neskrotí spravedlnost, tedy ať již budoucně žádné právo na váhu neklade. Na takové zpropadené pokrytce sluší míti bedlivé oko.

Don Pedro. Co to? dvě z lidí mého bratra svázáni! A jeden z nich jest Borachio.

Klaudio. Vyslechněte, milostpane, co učinili.

Don Pedro. Čeho se dopustili tito lidé?

Kalina. I šlaku, pane, falešnou zprávu podali, potom lhali, zadruhé jsou utrhači, za šesté a naposledy nařkli jednu slečnu, zatřetí svědčili na nepravé věci, a konečně jsou to taškářští lháři.

Don Pedro. Předně se tě ptám co učinili, zatřetí co provinili, za šesté a naposledy proč jsou zatknuti, a konečně z čeho je viníte.

Klaudio. Výborně povědino, a podle jeho vlastního rozvrhu; na mou pravdu, to jste mu vyložil své mínění.

Don Pedro. Komu jste ublížili, pánové, že vás vedou k výslechu tak svázané? Tento učený ouředník mluví tuze důmyslně, aby mu mohlo býti rozuměno. V čem záleží vaše provinění?

Borachio. Milostivý kníže, nedopouštějte, aby mne vedli k dalšímu výslechu; vyslechněte mne, necht' pak umru rukou hraběte. Já oklamal vlastní vaše oči: co vaše moudrost nepozorovala, to tito pošetilí hlupáci vyvedli na světlo, kteří mne v noci slyšeli povídat tomuto muži, kterak váš bratr Don Juan mě navedl, abych nařkl slečnu Heronu; kterak vás vedli do zahrady, kdežto jste mne viděl milkovat s Markétou oblečenou v Heroniny šaty, a kterak vy, hrabě, zahanbil jste ji při oltáři. Ten můj špatný kousek zapsali do protokolu, a já bych raději podstoupil smrt, než aby to ještě jednou bylo čteno k mé hanbě. Mé a mého pána křivé nařknutí bylo slečninou smrtí; a zkrátka, já nežádám ničeho, nežli odplatu, jakou zasluhuje padouch.

Don Pedro. Netkla se vás ta řeč jako ostrá dýka?

Klaudio. Ba jedem otrávil mne ta slova.

Don Pedro. A navedl tě k tomu bratr můj?

Borachio. Tak jest, a hojně mne odměnil za provedení toho podvodu.

Don Pedro. Samý' on ouklad jest, a samá zrada; – a jistě uprchl pro tento kousek.

Klaudio. Má drahá Hero, znova obraz tvůj se září kouzlem, jenž mne nejprv jalo.

Kalina. Odved'te ty provinilce; náš soudní písař jistě o tom již napravil pána Leonata. (*K Stráži*). A vy, pánové, nezapomeňte v pravý čas a na pravém místě dosvědčit že jsem osel.

Břečka. Tady přichází pan Leonato i se soudním písařem.

Vystoupí Leonato, Antonio a Soudní písař.

Leonato. Kde jest ten chlap? ať pohlédnu mu v oči, bych, spatře někdy podobného k němu, se jemu vyhnul: který z nich to jest?

Borachio. Ve mně poznejte svého křivditele.

Leonato. Tys otrok ten, jenž dechem svým nevinné mé dítě usmrtil?

Borachio. Já, jenom já.

Leonato. Ne tak padouchu, nekřivď sobě sám, tu stojí ctihodní dvě mužové, a třetí ujel, jenž v tom měli oučást. – Vám, pánové, smrt dcery své jsem dlužen,

to zapište ke slavným činům svým,
statný to kousek, když to povážíte.

Klaudio. Nevím, kterak si zjednat slyšení,
než mluvit musím: sám stanovte trest,
uložte pokutu mně za můj hřích,
jak těžkou vám jen vymyslit si lze.
Však z omylu jsem hřešil jen.

Don Pedro. Též já,
Bůh svědek můj; však k smíření dobrého
tohoto starce podniknouti chci
jaké mně koliv břímě uloží.

Leonato. Své dcery vzkříšení mně žádat nelze,
to nemožné jest, za to však vás žádám,
smrt její nevinnou rozhlaste v městě,
a vaše láska-li je schopna skladby
nějaké truchlivé, zavěste jí
na hrobku nápis, této noci pak
zpěvem její pozdravte kosti; – zítra
do mého domu ráno přijďte, rád bych,
když zetěm mým již nemůžete býti,
zval strýcem vás: můj bratr dceru má,
pravý to obraz nebožky mé dcery,
ta po nás dědička jest jediná,
na ni přeneste právo její tetky;
to pomsta má.

Klaudio. Ó muži šlechetný,
převeliká ta laskavost mi smáčí
tvář slzami, přijímám návrh váš,
i od té doby váš jsem celinký.

Leonato. Tedy vás zítra očekávám k sobě,
pro dnes se loučím. – Toho ničemu
postavte vůči Markétě, která –
tuším že bratr váš ji najal – v tomto
se účastnila lotrovství.

Borachio. Nevěřte tomu,
na to vám přísahám, že nevěděla
co činí se mnou hovoříc; já znám ji
co osobu vždy počestnou a věrnou.

Kalina. A k tomu ke všemu, ačkoliv to není černé na bílém, tento obviněnc, ten zločinec
nadal mi oslů; prosím vás, přituzte mu za to trestu. Také je slyšela stráž vypravovat o
jakémisi Šeredovi, on prý nosí v uchu klíč a na něm kadeř,³⁷) a vypůjčuje si peníze
z milosrdenství, což tak dlouho již tropil nikomu neplatě, až se lidé zatvrdili v srdci, a
nikomu již nechtějí půjčit z milosrdenství. Prosím vás, vyslechněte ho o tom.

Leonato. Měj díky za svou snahu poctivou.

Kalina. Vaše Excellenci mluví jako vděčný a ctihodný mladík; Bůh vás zachovej.

Leonato. Tu máš za svou práci.

Kalina. Zachovej vás Bůh při takových zásadách.

Leonato. Jdi, já tě zprošťuji tvého vězně a děkuji ti.

Kalina. Já zanechávám při Vaší Excellenci prohnaného šibala; prosím Vaši Excellenci, abyste
ho sám ráčil potrestat na příklad jiným. Bůh zachovej Vaši Excellenci, přeji Vaší
Excellenci všecko štěstí, pozdrav Bůh Vaši Excellenci. Ráčím vám poníženě dovolit odejít,

a máme-li si přát veselé shledání, vystříhej nás toho Bůh. – Pojd'te, sousede.

Kalina, Břečka a Stráž odejdou.

Leonato. Do zejťřka tedy, páni, buďte zdrávi.

Antonio. S Bohem, my čekáme vás zítra ráno.

Don Pedro. My jistě přijdeme.

Klaudio. Já tuto noc
památce své Herony zasvěřím.

Leonato (*ukazuje na vězňe*). Ty chlapy odved'te; chci mluvit s Markétou
o její známosti s tím darebákem.

Odejdou.

Výjev druhý.

Zahrada Leonatova.

Vystoupí Beneš a Markéta potkajíce se.

Beneš. Prosim tě, milá Markétko, chceš-li si o mne zásluhu získat, pomoz mně k rozmluvě
s Blaženou.

Markéta. Chcete za to napsat znělku ke cti mé kráse?

Beneš. V tak vysokém slohu, Markétko, že nikdo na světě to nepřesáhne, neboť to opravdu
zasluhuješ.

Markéta. Aby mne nikdo nepřesáhl? copak mám vřdycky pod schody zůstat?

Beneš. Tvůj vřp je tak obratný jako chrtí tlama, ta lapá.

Markéta. A váš je tak tupý jako řermířský končír, on doráží ale neraní.

Beneš. To je vřp jak sluší na muže, on nechce poranit ženu. Teď, prosím, zavolej Blaženu, já
se poddávám.³⁸⁾

Markéta. Dobře, já zavolám Blaženu.

Odejde.

Beneš (*zpívá*). Bůh milosti

na výsosti

zná předobře mé slabosti –

Totíž ve zpívání; neboť co se lásky týče – Leander, onen výborný plavec, Troilus, který
první najímal kuplíře, a celá kniha těch někdejších koberečnicků, jejichž jmena tak plynně
prokluzují nerýmovaným veršem, ti všickni dohromady nebyli tak skrz naskrz proniknuti
láskou jako já ubožátko. Ale v rýmech ji neumím dát najevo; nemohuť naleztí na *láska*
žádný jiný rým nežli *sázka*, a to jest příliš odvážné; na *trudy* – *dudy*, to jest příliš křiklavé;
na *srdýnko* – *mimínko*, to je zas příliš nevinné; věru významné to koncovky. Ne, já nejsem
narozen na rýmující planetě, a neumím si namlouvat svátečními slovy.

Vystoupí Blažena.

Beneš. Milá Blaženko, chceš přicházet když tě volám?

Blažena. Chci, pane, a také odcházet když poroučíte.

Beneš. Tedy jen zůstaňte až dosud.

Blažena. Dosud jste již řekl, pročez mějte se dobře. Než však půjdu, ráda bych věděla tu věc,
pro kterou jsem přišla sem, totiž co se přihodilo mezi Klaudiem a vámi.

Beneš. Samá zlá slova, a proto tě chci políbit.

Blažena. Zlá slova jsou zlý vítr, zlý vítr jest zlý dech, a zlý dech jest nezdravý, proto chci
zůstatí nepolíbenou.

Beneš. Ty jsi to slovo vystrařila z jeho pravého významu, tak mocný je tvůj vřp. Musím ti
vřak zkrátka říci, že Klaudio přijal mé vyznání, a neuslyřím-li o něm vřzce, dám mu
písemně že je strařpytel. A nyní prosím tě, pověz mně, do které z mých řpatných vlastností
jsi se nejdřívě zamilovala.

Blažena. Do všech najednou; neboť ony tvoří tak spořádanou obec všeho zlého, že ničemu
dobrému nedovolují se mezi ně míchat. Ale k vůli kterým z mých dobrých vlastností utřpěl
jste vy nejdřívě lásku?

Beneš. Utrpět lásku, výborné vyjádření! Já v skutku trpím lásku, neboť miluji proti své vůli.
Blažena. Snad navzdor svému srdci? ach! ubohé srdce! Vzdorujete-li mu k vůli mně, budu já mu vzdorovat k vůli vám, neboť nikdy nebudu milovat to, co můj milovník nenávidí.
Beneš. My oba jsme příliš moudří, abychom se namlouvali pokojně. –
Blažena. Z této řeči právě to nevysvitá: mezi dvaceti moudrými sotva jeden sám se chválí.
Beneš. To je stará, stará průpovídka, Blaženo, ještě z časů dobrých sousedů. Nyní, nepostaví-li si někdo za živa památník, nepotrvá déle v lidské paměti, nežli pokud mu hrana zvoní a vdova pláče.
Blažena. A jak dlouho myslíte že to trvá?
Beneš. Může se ještě někdo ptát? Hodinu trvají hrana a čtvrt hodiny pláč. Proto jest nejlépe pro moudrého (jinak-li pan Červ, jeho svědomí, ničeho proti tomu nemá), když sám vytrubuje své cnosti, jako já činím. Tolik k mé vlastní chvále (kterou, jak sám mohu dosvědčit, zasluhuji); nyní ale povězte mně, jak je vaší tetce?
Blažena. Velmi zle.
Beneš. A jak je vám?
Blažena. Také velmi zle.
Beneš. Bojte se Pána Boha, milujte mne a polepšete se; nyní vás opouštím, neboť přichází někdo velmi spěšně.

Vystoupí Voršila.

Voršila. Slečno, máte jít k svému ujci, tam je všechno vzhůru; dokázalo se, že slečna Hero byla křivě obviněna, kníže a Klaudio hrozně oklamáni. Všeho původem je Don Juan, který se ztratil. Nepřijdete hned?
Blažena. Chcete poslechnout ty noviny, pane?
Beneš. Já si přeji žítí v tvém srdci, umřítí v tvém lůně a pochován býti v tvých očích; a přes to všechno jítí s tebou k tvému ujci.
Odejdou.

Výjev třetí.

Vnitřek kostela.

Vystoupí Don Pedro, Klaudio a Služebníci s hudbou a svíčkami.

Klaudio. Je toto hrobka Leonatova?
Služebník. Jest, milostpane.
Klaudio (*čte z listu*). „Usmrcena pomluvou
Hero v hrobě odpočívá,
za tu křivdu náhradou
věčný lesk ji přiodívá.
Život, v smrti zohaven,
trvá cností oslaven.
Zavěsí nápis na hrob.
Zavěšen tu hlásej div,
i když já nebudu živ.“
Teď hudbo zavzni, pějte slavozpěv.
Zpěv.
Noci vládkyně přeludné,
ušetř vraha panny cudné,
při jejímž tu hrobě lkáme,
ochoz žalostný konáme.

Noci, tvoje truchlení
rozmnož naše úpění;
ó žel, ó žel!
Z hrobů mrtví vystupujte,

s námi smutně hořekujte,
ó žel, ó žel!

Klaudio. S Bohem, mrtvé již tělo zanechám,
každý však rok mu tuto poctu vzdám.

Don Pedro. Teď dobré jitro, shaste svoje svíce;
šlit' vlci spat, a mladistvý již den
na šerém východě vyjasnil líce
a s vozu Föbova zahání sen.
Mé díky přijmete, dobře se mějte.

Klaudio. S Bohem, na různé cesty své se dejte.

Don Pedro. Jiný teď oblek vzít pospěšme sobě,
neb Leonato nás již očekává.

Klaudio. Lepšíť, než pochována v tomto hrobě,
k novému sňatku Hymen čáku dává.

Odejdou.

Výjev čtvrtý.

Pokoj v domě Leonatově.

Vystoupí Leonato, Antonio, Beneš, Blažena, Voršila, Mnich a Hero.

Mnich. Neřekl jsem, že slečna nevinná!

Leonato. To též i kníže jest a Klaudio,
kteří ji podvodem zklamáni nařkli;
jen poněkud Markéta vinu má,
ač nevědomky, jak se patrně
z vyšetření celé té věci jeví.

Antonio. Těším se z obratu tak příznivého.

Beneš. A já tím více, byv zavázán slovem,
potáhnout Klaudia k odpovídání.

Leonato. Nuž dcero má, i též vy všechny ženské,
odstupte teď do zvláštní komnaty,
a zavolány v závojích se zjevte.
Přislíbiliť jsou kníže s Klaudiem,
že navštíví mne v tuto hodinu. –
Ty, bratře, znáš svůj úkol, otcem máš
být neteří, a Klaudiovi dát ji.

Ženské odejdou.

Antonio. S největší vážností to vykonám.

Beneš. Ctihodný otče, dostanete práci.

Mnich. Jakou to, pane?

Beneš. Mne svázat neb rozvázat, jedno z toho. –
Opravdu, pane Leonato, vaše neť
pohlíží na mne okem příznivým.

Leonato. To oko dcera má jí půjčila.

Beneš. Já zas jí splácím okem láskyplným.

Leonato. Které vidoucím učinil jsem já
a kníže s Klaudiem. Co vaše žádost?

Beneš. Pohádkou jest mi vaše odpověď.
Co žádám? byste s naší žádostí
svou vůli spojil dnes ku počestnému
nás zasnoubení ve stav manželský,
(*k Mnichu*) začož požádám vás, ctihodný otče.

Leonato. Mé svolení z plného srdce máte.

Mnich. Mou pomoc též. – Hle, kníže s Klaudiem.

Vystoupí Don Pedro a Klaudio se služebnictvem.

Don Pedro. Dobrého jitra všem tu přítomným.

Leonato. Vítání buďte, vzácní pánové.

Na vás čekáme. Klaudio, zdaž ještě
za choť pojmuti chcete neteř mou?

Klaudio. Trvám při svém, ať třeba mouřenínka.

Leonato. Nuž zavolej ji, bratře, kněz tu k ruce.

Antonio odejde.

Don Pedro. Dobrého jitra, Beneši; což jest,

že máte únorový obličej,
plný to mrazu, povětrí a mračen?

Klaudio. Myslí, tuším, na divokého býka. –

Neboj se, příteli, my rohy tvé
ti pozlatíme, a celá Evropa
má z tebe radost mít, jak měla druhdy
z bodrého Joviše, když lásku svou
pod zvířecí ukryval podobou.

Beneš. Býk Jupiter bučel převelmi sladce,

a takový snad býk skočil po matce
onoho telete, které nápodobíte,
když stejným tónem bečet se snažíte.

Antonio vrátí se se ženskými v závojkách.

Klaudio. To vám zůstávám dlužen; neb přichází
jiný zde oučet. Kdež nevěsta má?

Antonio. Ta zde, za choť ji od nynějška mějte.

Klaudio. Má jest; drahá, ukažte mně svou tvář.

Leonato. Ne dřív, pokud jí ruky nepodáte
ve slib manželství zde před duchovním.

Klaudio. Podejte ruku mně před tímto knězem;
chci vám být chotěm, líbím-li se vám.

Hero (odhalíc se). Já za živa první vám byla chotí,
vy prvním chotěm mým za dnů své lásky.

Klaudio. Druhá to Hero jest!

Hero. Nic jistějšího.

Jednu Heronu usmrtila hanba,
já žiji však, a na to přísahám,
že panenskou jsem zachovala čest.

Don Pedro. Toť Hero předešlá, co umřela!

Leonato. Ba mrtvou byla, pokud nárok žil.

Mnich. Já nejlepší mám k tomu zmatku klíč;

po skončení svatebních obřadů
povím vám více o smrti Herony;
zatím za obyčejnost mějte div,
a do kostela teď mne následujte.

Beneš. Jen zvolna, otče. – Kde je Blažena?

Blažena. Tu já se hlásím; (*odhalí se*) nuž, co vaše žádost?

Beneš. Máte mne ráda?

Blažena. Já? nic víc než slušno.

Beneš. Toť ujec váš, i Klaudio a kníže
se hrubě mýlili, když tak mně jistili.

Blažena. Zdaž vy mne máte rád?

Beneš. Nic víc než slušno.

Blažena. Toť tetka má, Markéta, Voršila
se hrubě mýlily tvrdíc mně tak.

Beneš. Celá prý láskou ke mně chřadnete.

Blažena. Div láskou ke mně prý neumíráte.

Beneš. Vše jedno. – Tedy mne nemáte ráda?

Blažena. Nic víc, než jak to žádá vděčnost má.

Leonato. Pojd', tetko, vím, že Beneše máš v lásce.

Klaudio. A já chci přísahat, že on ji také.
Hle tento list, tu jeho rukou psána
jest znělka kulhavá, to z jeho mozku,
na Blaženu.

Hero. A zde jest jiný list,
mé tetky písmo, vytáhnut jí z kapsy,
v kterém vyznává lásku k Beneši.

Beneš. Podivná věc, tu jsou naše ruce proti našim srdcím. – Pojd', já si tě vezmu, ale přísám
Bůh, jenom z outrpnosti.

Blažena. Já vámi nezhrdám, ale Bůh můj svědek, že se poddávám jenom na veliké
domlouvání; dílem to činím, abych vám zachovala život, neboť jsem slyšela že máte
souchotiny.³⁹⁾

Beneš. Mlč, já ti zacpu ústa.
Políbí ji.

Don Pedro. Jak jest v novém tom stavu, Beneši?

Beneš. Já vám povím, kníže, že ani celý zástup posměváčků mne nezmate. Myslíte, že si něco
dělám ze satyry nebo z epigamu? Kdyby vtip trhal, neměl by člověk nikdá na sobě kus
dobrého šatstva od hlavy do paty. Zkrátka, od té doby, co jsem umínil se oženit, nedbám na
nic, co o tom mluví svět, a proto nepotřebujete mne nabírat, že jsem dříve naopak mluvil;
neboť člověk je vrtkavě myslí, a na tom přestávám. S tebou, Klaudio, chtěl jsem se bít, že
se ale staneš mým příbuzným, živ buď ve zdraví a miluj mou tetku.

Klaudio. Já doufal že zamítneš Blaženu, abych tě mohl vypráskat z toho samotářství a učinit
z tebe obojetníka,⁴⁰⁾ jakým se i bezpochyby staneš, nebude-li tě tetka moje bedlivě hlídat.

Beneš. Pojd' jen, jsme přátelé. – A nyní si zatancujme před svatbou, aby se nám ulehčilo
v srdcích a ženám našim v patách.

Leonato. Tancovat se bude později.

Beneš. I raději dříve; hej, hudbo. – Kníže, vy jste truchliv; ožeňte se, ožeňte se; neníť
důstojnější berly,⁴¹⁾ jako rohem okované.
Vystoupí Sloužící.

Sloužící. Váš bratr, Jasnosti, jest dostižen,
pod silnou stráží přivedli ho právě.

Don Pedro. Toho na zítřek nechme, však si já naň přísný trest vymyslím. – Hudbo, hrej!
Tanec, načež všickni odejdou.

Připomenutí

Tato veselohra Shakespearova, jedna z jeho nejzdařilejších, ponejprv provozována byla 23. srpna 1600 v Stationer's Hallu, a téhož roku vyšla i tiskem. Látku k ní vážil Shakespeare nejspíše z jedné povídky Belleforestovy (18. povídka v 3. knize jeho sbírky), vypravované podle starší Bardellovy. A však i jinde potkáváme se s příběhem podobným, na př. v 5. knize Ariostova „Orlando Furioso“ a ve Spencerově „Fairy Queen“ (kn.2., kap.4.), kterýž spracoval Angličan Turberville

v povídce „Geneura“, vyšlé několik let před Shakespearovou veselohrou.

Nechť si však básník vypůjčil látku odkudkoliv, to v nejmenším na ujmu není geniálnímu jejímu vzdělání ve veselohře „Mnoho povyku pro nic za nic“. Beneš, Blažena jsou charaktery výtečně pojaté, Kalina a Břečka rozkošné komické figury, uspořádání právě mistrovské.

Pečlivé představení veselohry této nemine se nikdy s účinkem; na německých divadlech dosaváde se udržela v dobrém přepracování od Becka pod názvem „Die Quälgeister“.

Poznámání

- Str. 71 ¹⁾ Opravce Payne-Collierův jmenuje ho *šlechticem*, což se dobře srovnává s důvěrnou rozmluvou toho výjevu.
- Str. 72 ²⁾ Tak ho nazývá Blažena ze škádlivosti. V o[r]iginálu stojí slovo *Montanto*, výraz to šermířský z oněch dob.
- Str. 77 ³⁾ Totiž: který by nebyl žárliv. Žárlivost považována tu jako nerozlučná od lásky.
- Str. 78 ⁴⁾ Narážka to na nelidský obyčej trýznění kočky, jaký za Shakespearových časů panoval v některých krajích Anglicka. Adam bylo jméno jistého toho času slavného střelce.
- Str. 78 ⁵⁾ Verš z dramatu toho času vůbec známého.
- Str. 79 ⁶⁾ Vlaské Benátky byly město pověstné prostopášností svého obyvatelstva.
- Str. 79 ⁷⁾ Nápodobňuje se tu žertem závěrek přátelského listu.
- Str. 79 ⁸⁾ Rozumí se: citáty.
- Str. 80 ⁹⁾ Zde bez rozmýšlení přijali jsme opravu textu dle Payne Colliera, která na místě slova *grant* (vyslyšení, udělení) klade *ground* (důvod), tak že smysl řeči Don Pedrovy jest ten: „Nač teprv dokazovati lásku mnohými slovy? dosti na tom, že ti nelze cítiti jinak nežli jak srdce velí.“
- Str. 85 ¹⁰⁾ Anglické přísloví praví o starých pannách, že vodí opice do pekla.
- Str. 86 ¹¹⁾ Tance za oněch dob obyčejné. Z nynějších tanců mohly by se tu snad jmenovati: valčík, menuet a kvapík. V celé té řeči provádí se hra se slovem *míra* (measure).
- Str. 86 ¹²⁾ Za časů Shakespearových značilo slovo *přítel* milovníka.
- Str. 87 ¹³⁾ V originálu jest hříčka se slovy, která se přeložiti nedá: *Speak low, if you speak love*.
- Str. 89 ¹⁴⁾ Vrbový věnec znamená zde tolik co u nás koš.
- Str. 89 ¹⁵⁾ Zlaté řetězy na krku nosívali za oněch dob hlavně kupci, kteří zhusta vedle obchodu i lichvářstvím se zanášeli.
- Str. 90 ¹⁶⁾ Totiž: povídal jsem dále, co vypravuje pověst.
- Str. 93 ¹⁷⁾ Dvojsmysl v originálu se nalezající nelze úplně vyjádřiti v češtině; spočíváť ve slově *get*, jehož smysl jest přerozličný.
- Str. 98 ¹⁸⁾ Podobnostvím ústřice míní se člověk žijící pro sebe v odloučenosti od světa, jako ústřice ve své skořápce.
- Str. 99 ¹⁹⁾ Poslední řeči Baltazara a knížete obsahují v originálu nechutnou hříčku se slovy, která nedala se do

- češtiny přeložiti, pročez musel tu překladatel svobodněji sobě počínati.
- Str. 101 ²⁰) Zde vynechány jsou dvě řeči, jejichž obsah jest nepřeložitelná hříčka se slovem *sheet*, které znamená arch papíru a zároveň také přikryvadlo na postel. Ostatně tím vynecháním text ničeho netratí.
- Str. 108 ²¹) Zde místo: *No: not to be so odd* ve svém exempláři, dovoluji si čísti: *No, no: to be so odd*.
- Str. 110 ²²) Domnívám se, že to jest narážka na vytrhování zubů pomocí nitky k nim přivázané.
- Str. 112 ²³) Toto nejasné místo, neboť tváří vzhůru pochovává se každý, rozličně se vykládá, žádný však z dosavadních výkladů nezdá se nám dosti šťastný.
- Str. 120 ²⁴) Zde vynecháno jest několik řečí, obsahujících nepřeložitelný dvojsmysl.
- Str. 121 ²⁵) *Česky krasovlásek*. - Jméno *Beneš* je zkrácené *Benedikt*.
- Str. 121 ²⁶) *He eats his meat without grudging* = jí bez reptání. Johnson se domnívá, že toto vyjádření muselo bývat druhdy příslovím, ačkoliv smysl jeho vykládá velmi nuceně. V češtině máme podobné pořekadlo: *jí z ruky*, které však má smysl poněkud rozdílný.
- Str. 122 ²⁷) V originálu zvyšuje se směšnost omylu Kalinova tím, že užíváno slov *tedious*, *tediousness* (omrzelý, omrzelost), kterýmžto Kalina, jako vůbec slovům latinského původu, naopak rozumí; což nedalo se nápodobiti v češtině, v níž slova latinského původu nejsou tak běžná.
- Str. 125 ²⁸) Citát z Donata.
- Str. 128 ²⁹) To jest: zapírání jest důkazem její viny, když nechce jmenovati svého milovníka, s kterým my na vlastní oči ji viděli.
- Str. 129 ³⁰) Totiž zarděním.
- Str. 129 ³¹) My se zde drželi opravy u Payne-Colliera, která na místě dosavadního *on the reward of reproaches* klade: *on the hazard of reproaches*.
- Str. 133 ³²) *Snísti své slovo* znamená: *odvolati je*.
- Str. 139 ³³) Dle čtení u Payne-Colliera: *Call sorrow joy, cry hem* na místě dosavadního: *Cry-sorrow wag! and hem*.
- Str. 144 ³⁴) V originálu stojí: *he knows how to turn his girdle* (ví jak má obrátit svůj pás), pořekadlo o hněvivých užívané, jehož původ není známý. České pořekadlo o hněvivých praví: *Kdo se hněvá, ať se válí, však ho nikdo nepochválí*.
- Str. 144 ³⁵) Podle čtení u Payne-Colliera, který na místě: *a calfs head and a capon* má: *a calfs head and capers*.
- Str. 144 ³⁶) Toto místo vykládá se za narážku na osidla Benešovu srdci položená, v nichžto se chytil jako sluka do oka. Jiní mají za to, že sluk nadáváno hlupákům.
- Str. 148 ³⁷) Takového způsobu náušnice byly v modě za časů Shakespearových.
- Str. 150 ³⁸) Několik nepřeložitelných obojetností snadno tuto čtenář oželí.

Str. 157 ³⁹⁾ Totiž: že schnete láskou ke mně.

Str. 157 ⁴⁰⁾ *Double dealer* znamená člověka navěrného, čímž naráží se na to, že Beneš ožením nevěrným se stal svým zásadám. Dvojsmysl ten, zakládající se na slově *double*, nedá se úplně přenést do češtiny.

Str. 157 ⁴¹⁾ *Staff* znamená *hůl, berlu*, ale také *moc, právo*, odtud dvojsmysl, který se přeložiti nedá.